

7md

2012 m. lapkričio 2 d., penktadienis

Nr. 39 (1007) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Festivaliui „Gaida“ pasibaigus

3

Franzo Schuberto dainos

5

Pokalbis su rašytoju Valdu Papieviu

6

Atideginkim poeziją!

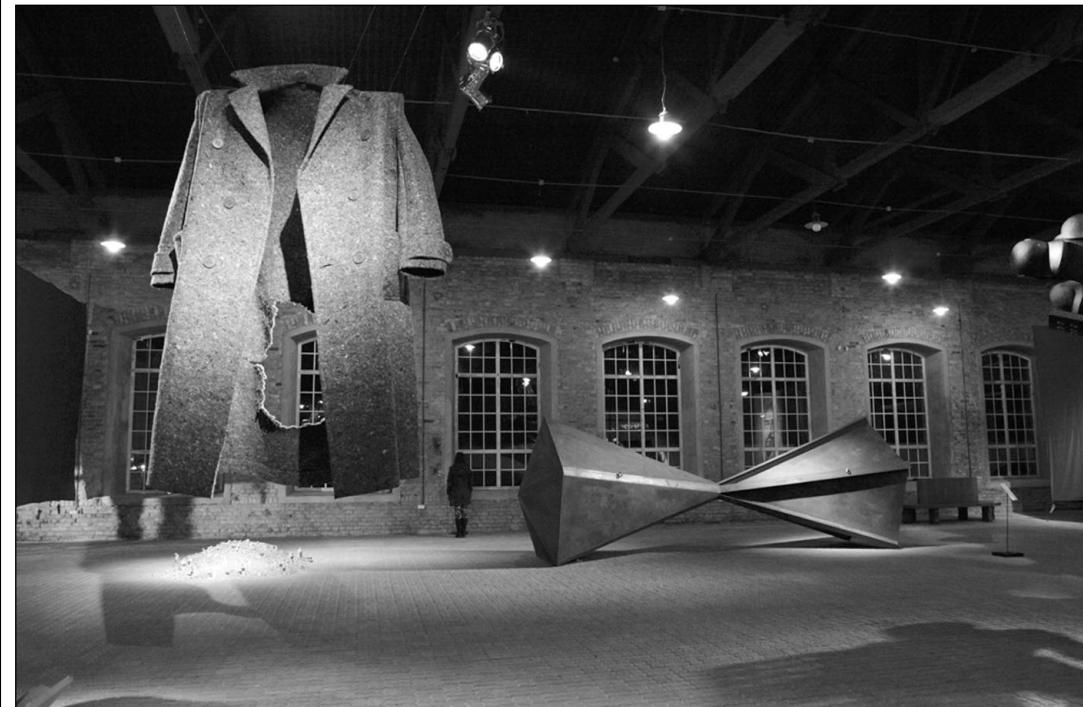
Šaltmira. Festivalio plakatas

8

Teatro festivalis Anykščiuose

9

Lietuviškos premjeros „Scanoramaje“

Dalibor Martinis. „Susprogdinto Lenino paltas“. 2012 m. Rimantas Milkintas. „Reversas“. 2012 m.

L. BUVYDAITĖS-MILKINTĖS NUOTR.

Integracija be gailesčio

Skulptūros kvadrienalė „RYGA 2012“ Latvijos geležinkelio istorijos muziejuje

Aiga Dzalbe

Šiemet Rygos skulptūros kvadrienalė – jau vienuoliktoji gerą varą pelnusi ir tarptautiniam konekte kokybiškai ambicinga tradicija, besitęsianti nuo 1972 metų – užémė nuskriausto vaiko padėtį. Visus ant simbolinės „Pergalės monumentas – Laisvės paminklas“ (pirmasis paminklas skirtas tarybinei armijai išvaduotojai, autoriai L. Bukovsky, A. Gulbis, A. Bugaev, E. Balins, E. Vecumnieks, V. Zilgalvis, 1985, antras paminklas skirtas Latvijos nepriklausomybei, skulptorius K. Zale, 1995 – red. past.) ašies su manytus kūriniai (ar tai būtų praeivius kalbinantys višosios erdvės objektais, ar paminklų semantiką replektuojančios nuotraukos, ar socialinę problematiką sprendžiantys videodarbai ar kt.) kvadrienalės rengėjai sudėjo po vienу stogu Latvijos geležinkelio istorijos muzie-

juje. Mat Rygos miesto statybų valdyba uždraudė gyventojams miesto aplinkoje susitikti su kai kuriais iš eksponatų – šiuolaikiškais socialiai aktyviais darbais, kurie kalba apie mus pačius, ir paliko tautai vien pasivažinėjimą karuselėmis prie Raineio paminklo Esplanadės aikštėje, o ne galimybę pamatyti kokybišką meną (organizatorių reikštą pasipiktinimą galima perskaityti teksto pabaigoje – red. past.). Todėl kiltinūs organizatorių užmanymai žiūrovus pasiekė netvarkingai sustumti į vieną kruvą.

Dėl gerų kvadrienalės intencijų – gyvenkim draugiškai, dalinkimės asmenine ir kolektyvine patirtimi, tyrinėkim kultūrų sąveiką, venkim konfliktų (utopijas galima įdomiai stebėti renginio tinklalapyje) – nekyla abejonių. Idėja iš esmės aktuali, nors „integracijos“ sąvoka pastaraisiais metais gerokai padėvėta. Darbų ir autorų atranka verta pa-

garbos. Norėtusi net tvirtinti, kad seniai nebuvu galimybės eti tokį trumpą atstumą nuo vieno išties gero šiuolaikinio meno kūrinio iki kito (atleiskit už nevalingą ironiją). Ir visi jie spirga apie socialines aktualijas – kaip ilgai mes to laukėme!

Deja, kūriniai, kurių turinys – integracija, neužtikrina jų tarpusavio integracijos bet kokiomis sąlygomis. Paulas Bankovskis rašo: „...žala padaryta – pirmiausiai jau todėl, kad kvadrienalės darbus sudėjus vienoje vietoje šūdinieji darbai ima gadinti puikiuosius, o didieji siekia „suvalgyti“ mažesniuosius. Be to, dar kenkia nuojauta bei iš palyginiomo išplaukiantis suvokimas, kad tai, ką daro daugelis renginyje dalyvaujanti pakwestų menininkų, vargu ar vadintina skulptūra.“ Aš susidariau kitokį išpūdį. Mano galva,

NUKELTA | 7 PSL.

Mégstantiems įvairovę

Festivalis „Gaida 2012“

Gedmintė Samsonaitė

Pasibaigus 22-ajam „Gaidos“ festivaliu galima dar kartą peržvelgti sulamdytą lankstinkuką ir įvertinti, ką gero festivalis savo klausytojams pasiūlė šiemet. Pirmiausia norėčiau pasakyti, kad šiu metų „Gaida“ pasirodė daug įvairesnė ir įdomesnė nei keleto pastarųjų metų. Nors festivalis turi savo nuolatinį gerbėjų, kas yra visiškai suprantama, net keli „anšlaginiai“ renginiai patraukė ir kitų klausytojų dėmesį. Be abejo, tai lėmė programa, leidusi įvairiausią skonių modernios muzikos mēgėjams ir vertintojams susirasti bent vieną dėmesio vertą renginj.

Festivalio organizatoriai klausytojams pasiūlė net keletą teminių krypčių. Panašu, kad stengtasi apripti labai daug, dėl to vienos aiškių konцепcijos nebuvvo. „Erdvė muzikoje, muzika erdvėje, spektrinių ir kiti erdvės aspektai“ – taip buvo pristatyta viena pagrindinių festivalio temų. Turbūt abstrakčiai suformuluoti ir labiau neįspareigoti būtų neįmanoma. Renginys, ryškiausiai atspindėjęs erdvės temą ir įvardytas pagrindiniu festivalio projektu – kompozitorės Rebeccos Saunders ir „Ensemble Muzikfabrik“ darbas „Chroma XVII“. Kūrinys, apibūdintas kaip architektūrinė kompozicija, buvo originaliausias šiu metų „Gaidoje“, išlaivinęs klausytojus iš nusibodusios koncertų salės, nepatogiu kėdžiu, erzinančiu kaimynu ir siūlęs patiemis leistis ieš-

koti muzikinių potyrių. Šio projekto teigiamas ar neigiamas vertinimas visiškai priklauso nuo žiūrovo skonio, tačiau reikia pripažinti, kad šis renginyje išsiskyrė.

Johno Cage'o 100-ojo gimimo jubiliejaus proga kompozitorui buvo skirti du renginiai: „Danza Preparata“, vykės „Menų spaustuvėje“, ir „Cage link“ – Nacionalinėje filharmonijoje. „Danza Preparata“ – šiuolaikinio šokio ir gyvos muzikos spektaklis – publikai pristatė pagal Cage'o Sonatas ir Interliudus preparamot fortėpijonui sukurtą choreografinį pasirodymą. Dėmesį kaustantis Silvios Bertoncelli šokis ir Rolfo Hindo atliekama muzika (beje, atmintinai! – suprantama, tai būtina sąlyga, leidžianti labiau sus jungti muziką su šokiu, bet vis vien kelia gilių pagarbos jausmą...) pakėlė festivalio dvasią po prieš tai vykusio (ir visiškai nevykusio) vargonų koncerto, apie kurį vėliau. Ki- lo tik vienas nedidelis klausimas: kurį galu ant scenos reikėjo atsi- nešti katė? Šokėja nubėgo į užkulius, gržo su ne itin patenkinta ka- te, palaikė kokią minutę ir nunešė atgal. Matyt, choreografa Rui Hor- tą itin paveikė kai kurios Cage'o idėjos ir jis mėgino jas įvaizdinti, tačiau tik pats ir suprato.

Koncertas „Cage link“ pasirodė tikrai vertas Cage'o. Programa šiuolaikinės muzikos gerbėjų neturėjo labai nustebinti. Bet nustebino. Abiejuose filharmonijoje vykusiuose renginiuose pasiekė atsišesti prie šiuolaikinėje muzikoje ne itin susigaudančių klausytojų. Renginje „Cage link“ viena ne visai vicoje atsidūrusi porelė jau po pirmųjų kūrinijų planavo pasišalinti iš koncerto per pertrauką. Buvo gana linksma klausytis jų dūsavimui, ypač

žinant, kad pertraukos nebus. Vakaro „vinimi“ tapo kelių neapsikenčiusių žiūrovų replikos išeinančių iš salės per kūrinį „4'33“ (lyg tyčia!): „Nežinau, kaip jums, bet man visai nepatiko. Jei mokėčiau švilti – nu- šviltčiau!“ Ištaru, kad Cage'ui būtų patikę. Kita vertus, kai pagalvoji, prieš pirkdamis bilietus žmonės galėtų pasiskaityti, kur eina. Galiausiai Cage'as – eksperimentinės muzikos klasika, internete mirga informacija apie jį, o suvedus pavarde į „Youtubę“, paieškos viršuje – kūrinių „4'33“.

Net du renginiai buvo skirti amerikietiškam minimalizmu, nors to „Gaidos“ rengėjai ir neakcentavo, turbūt bijodami kartotis, nes viena pračiusių metų festivalio temų – minimalizmas. Vis dėlto kai klausytojai gauna progą išgirsti „Bangon a Can All-Stars“, dėl to pri- kaištanti nesinori. Skaitant kai kuriuos atsiliepimus apie ši vieną įdomiausią renginį, susidardo išpu- dis, kad kai kuriems jautriems akademikiems skoniams jis pasirodė pernelyg neintelектualus. Tikria tie- sa – tai nebuvvo visiškai akademinės muzikos reiškinys, kas būdinga „Gaidos“ festivaliui, atlikėjai ben- dravo su publika ir nesėdėjo įbedę akis į natas, o atliekama muzika buvo patraukli ir itin amerikietiška. Kagi, skonio reikalus, bet vėlgi – programa dažniausiai pati prista- to save, tik nereikia tingeti ją perskaityti, juolab kad Philipas Glassas ir Steve'as Reichas jau tapo XX a. klasika, o Davido Lango, Michaelio Gordon, Julios Wolfe ir Thurstono Moore'o kūriniai laisvai prieinami interneto platybėse. Žvel- giant į jų videoperžiūrų skaičių, akivaizdu, jog jos sudominė tūks- tančius klausytojų, ir nepanašu,

„Amadinda Percussion Group“

kad kolektyvui, grojančiam tokią muziką, tekėti atsipašinėti, kad groja...

„Amadinda Percussion Group“ pristatė programą, skirtą Steve'ui Reichui. Tai buvo koncertas, su- traukęs daugiausiai publicos, kaip ir „Bangon a Can“. Tad klasikinis amerikietiškasis minimalizmas te- bera aktualus, ypač jaunai publicai. Nors kai kuriems klausytojams skam- bėjusių kūrinių monotonija nebuvo labai patraukli, mēgstantiems to- kio tipo muziką koncertas turėjo pasirodyti vertas dėmesio.

Šių metų festivalis bandė klausy- tojus sudominti kviestinio kompo- zitoriaus Georgo Friedricho Haaso kūryba. Jo muziką buvo galima išgirsti trijuose koncertuose: „Plural Ensemble“, „Sinfonietta Riga“ ir festivalio uždarymo koncerite. Ta- ciau pirmojo koncerto dieną vyko ir kitas renginys, o iš du koncertus per vieną dieną netingi citi tik stu- dentai ir užkietėje festivalio gerbė- jai, kiti du koncertai vyko dvi dienas paeiliui, abiejuose buvo pristatomos simfoninė Haaso muzika, dėl to kai kurie kūriniai paprasčiausiai užgo- žė vienas kitą. Daugiausiai aplodismentų vertas pasirodė kompo- zitoriaus Koncertas smuiku ir orkestrui, kurį itin profesionaliai atliko smuikininkas iš Austrijos Ernsts Kovaciūnas ir Roberto Šer- veniko diriguojančios Lietuvos valstybinių simfoninių orkestros.

Daug mažiau nei iprasta šių metų „Gaidoje“ buvo pasirodymų, kuriuos galima pavadini tvarkingais – profesionaliai grojančių ansamblių, pasirinkusių vienam vakarui įdomią, tačiau didelės euforijos nesukeliančią programą, kuri festivalyje nublanksta ir paprasčiausiai pasi- mėršta. Šiais metais tokiu koncertu buvo tik du – „Plural Ensemble“ ir „Ensemble Ellitinaire“, abieju ko- lektivų programos vienaip ir kitaip susijusios su prancūzų spektralistų kūryba, be to, jie atliko po vieną lietuvių kompozitorių – Vytauto Germanavičiaus ir Mykolo Natalevičiaus – kūrinį. Šie koncertai nebuvo nuobodūs ar neverti dėme- buvo nuobodūs ar neverti dėme- buvo nuobodūs ar neverti dėme- buvo nuobodūs ar neverti dėme-

Lietuvos dailės istorikų draugių nuomone, visoms institucijoms, kurių pareiga – rūpintis medinės architektūros apsauga, būtina ko- ordinuoti savo veiksmus ir realiai saugoti medinės architektūros paveldą. Gera pradžia galėtų būti na- mo Polocko g. 52, Vilniuje, vertin- gųjų šio paveldo apsaugos situaciją blo- gėja, o vertingi medinės architek- tūros objektai sparčiai nyksta.

Teoriškai Lietuvos medinės architektūrės vertės medinis pastatas, puoštas menine drožyba, kuriai Vilniuje neprilygsta joks kitas medinis paminklinis namas. Jame tar- pukariu gyveno visuomenės ir kultūros istorijai svarbių asmeny- bės – menininkai Konstantinas Markovskis, Jadviga Minska, rašytoja Sofija Bykova, lankėsi tapytojas Ferdinandas Rusčicas ir foto-

tarujų metų praktika patvirtino, kad tai nebūna patys įdomiausi festivalio renginiai. Be abejo, tai yra puiki proga (o Lietuvoje – dažniausiai ir vienintelė) išgirsti naujus lie- tuvių kompozitorių kūrinius, bet neretai šie koncertai nublanksta, ypač jei festivalyje yra tokii stiprių renginių kaip „Bangon a Can“, „Amadinda Percussion Group“ ar „Danza Preparata“. Tiesa, Algirdo Martinaičio kūrinį „Summa“ girdėj klausytojai jį turėtų prisiminti – jei ne dėl kūrinio ironijos, tai bent dėl kompozitoriaus, apsi- vilkusio bitininko kostiumu, neši- no laistytuvu ir kūrinio pabaigoje einančio aplink sceną. Iš kitų lietuviškų kūrinių norėčiau išskirti Justės Janulytės darbą „Debesų stebėjimas“, kurį su kompozitorės kūrybai būdingu poetišku polėkiu atliko kolektyvai iš Latvijos „Sinfo- net Riga“ ir choras „Kamer“.

Vienintelis koncertas, sukėlęs daugiausiai klausimų ir iškritęs iš gana platus konteksto, buvo var- gonininko Tuomaso Pyrhönenos pasirodymas. Muzikas, tiesa, pasi- rodė pakankamai profesionalus, suabejoti privertė tik pasirinkta programa: J. Fritscho, O. Narbutaitės, R. Mažulio darbai buvo atliekami greta H. Radulescu kompozicio- s, o dar įtrauktas ir V. Bacevičiaus opusas. Šio kompozitoriaus istori- ne svarba niekas neabejoja, bet jo vargonų muziką itin aktualia pavadinti būtų drąsoka. Šiuolaikinės muzikos pasauliye labai daug rei- skia skirtinių dešimtmečiai, ir nors elektika nėra blogai, minėtame koncerite galėjai justi betvarkę. Galbūt atlikti kūriniai būtų patys save. Tai buvo silpniausias „Gaidos“ koncertas.

Labiausiai patikęs šių metų „Gaidos“ bruozas – įvairovė. Nors vie- nos aiškios festivalio koncepcojos lyg ir nebuvvo, tai šis yra išėjė į nau- dą: buvo net keli itin stiprūs ir pub- likai įdomūs renginiai, pasirinkimo įvairovė turėjo sudominti ir griež- tai akademinės, ir populiarės muzikos gerbėjus, greta kamerinių bei orkestrinių opusu – šiuolaikinio šokio spektaklis ir architektūrine kompozicija pavadintas kūri- nys. Tie, kuriems patinka įvairovė, tikrai turėjo ką veikti.

A. SURGAILIO NUOTR.

grafo Janas Bułhakas. Namai 2006 m. buvo įtrauktas į Kultūros vertybių registrą.

Meniškai vertingiausios pastato dalies – dviaukštės kiaurapjūve ornamentine drožyba dekoruotos ver- rando – kiauras stogas žemos ne- beatlaikys, todėl būtina imtis kuo skubiausiai priemonių siekiant pa- šalinti avarinę šio statinio būklę ir ji visą restauruoti.

Šis pastatas pradėtas statyti 1875 metais pagal inžinieriaus architekto Ivano Levickio projektą. 1887-ai- siais pagal inžinieriaus Aleksandro Antonovičiaus projektą namas buvo perstatytas. Tai ypatingos archi- tekturenės vertės medinis pastatas, puoštas menine drožyba, kuriai Vilniuje neprilygsta joks kitas medinis paminklinis namas. Jame tar- pukariu gyveno visuomenės ir kultūros istorijai svarbių asmeny- bės – menininkai Konstantinas Markovskis, Jadviga Minska, rašytoja Sofija Bykova, lankėsi tapytojas Ferdinandas Rusčicas ir foto-

išsaugojimo“, 2010 m.), Vilniaus miesto taryba 2006 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. 1-1117 patvir- tino „Vilniaus miesto centrinės da- lies medinės architektūros pavel- do apsaugos strategijos schema“, Kultūros ministerija 2008 m. sau- sio 24 d. išleido įsakymą Nr. IV-30

„Dėl Medinės architektūros pavel- do išsaugojimo 2008–2010 metų pro- grammos ir Medinės architektūros pa- veldo išsaugojimo 2008–2010 metų metų programmos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. Tačiau iš tikrųjų šio paveldo apsaugos situacija blo- gėja, o vertingi medinės architek- tūros objektai sparčiai nyksta.

Lietuvos dailės istorikų draugių nuomone, visoms institucijoms, kurių pareiga – rūpintis medinės architektūros apsauga, būtina ko- ordinuoti savo veiksmus ir realiai saugoti medinės architektūros paveldą. Gera pradžia galėtų būti na- mo Polocko g. 52, Vilniuje, vertin- gųjų šio paveldo apsaugos situaciją blo- gėja, o vertingi medinės architek- tūros objektai sparčiai nyksta.

LIETUVOS DAILĖS ISTORIKŲ DRAUGIJOS INF.

Kronika

Nyksta Vilniaus medinės architektūros paveldas

Pastaraisiais metais atgijęs dėmesys Vilniaus medinei architektūrai, formuojančiai nepakartojamą Žvėryno, Užupio ir kitų istorinių Lietuvos sostinės dalį peizažą, daugelio vertingų pavyzdžių gali nebeigelbėti. Lietuvos dailės istorikų draugijai didelį nerimą kelia dabartinė pastato, esančio Vilniuje, Polocko g. nr. 52, būklę.

Šis pastatas pradėtas statyti 1875 metais pagal inžinieriaus architekto Ivano Levickio projektą. 1887-ai- siais pagal inžinieriaus Aleksandro Antonovičiaus projektą namas buvo perstatytas. Tai ypatingos archi- tekturenės vertės medinis pastatas, puoštas menine drožyba, kuriai Vilniuje neprilygsta joks kitas medinis paminklinis namas. Jame tar- pukariu gyveno visuomenės ir kultūros istorijai svarbių asmeny- bės – menininkai Konstantinas Markovskis, Jadviga Minska, rašytoja Sofija Bykova, lankėsi tapytojas Ferdinandas Rusčicas ir foto-

Šildančios ir gąsdinančios

Franzo Schuberto dainos

Stein Skjervold

Maždaug prieš 20 metų bibliotekoje man į rankas visiškai atsiskritinai pateko Franzo Schuberto trijų vokalinių ciklų „Žiemos kelias“ („Winterreise“), „Gražioji malūnininkė“ („Die schöne Müllerin“) ir „Gulbės giesmė“ („Schwanengesang“) išrašai. Tuo metu nežinojau praktiškai nieko apie klasikinę muziką, Franzą Schubertą, vokiškąjį *Lied* tradiciją ar klasikinį dainavimą, tačiau šie ciklai iškilo prieš mane kaip monumentalios šviesos ir tamsos struktūros, gigantiški, tačiau išlaikę nepaprasto grožio intymumą, be galo liūdni, giliai žvelgiantys į žmogiškają prigimtį, visą jas baimę, meilę ir liūdesį kūrinių. Jie mane taip pakerejo, kad žinojau ankštau ar vėliau turintis juos atlikti. Taip pradėjau dainuoti.

Šie trys Schuberto ciklai neabejotinai yra ryškiausiai visos *Lied* tradicijos pavyzdžiai. Netikėtai atrasta bibliotekoje Franzo Schuberto muzika man, kaip ir daugeliui dainininkų, tapo muzikiniai „namais“, į kuriuos visuomet norisi sugržti. Maža to, Schubertas tapo man savo išskirtiniu draugu, žvelgianti per petį koncertuojant: žemas, kresnas, drovus, beviltiskai nemokantis tvarkyti piniginių reikalų, visą gyvenimą išlikęs bohemos astovu, sventimiems dažnai nemaloniai keistas ir vienias, bet nuoširdžiai brangintas ir mylėtas draugų Vienoje.

Kai išvaizduoju Schubertą, matau jį sėdintį priešais fortepijoną Vienos namuose apie 1820-uosius, giliai susikaupus, akiniai nustumti ant didelės nosies galiuko (jis buvo tokis priklausomas nuo akinių, kad netgi miegojo ju nenušiėmęs). Greta jo sėdi Johannas Voglis, žymus to meto operos dainininkas, be diadelio noro, net su neslepiamu susierzinimu sutikęs išlausyti Schubertą, tačiau vėliau tapęs vienu ištikimiausiu jo gerbėju. Jų ratas: tai Schuberto draugai, poetų būrelis, rašytojai, dailininkai, muzikantai ir muzikos gerbėjai. Tai buvo žmonės, padėjė Schubertui išgyventi: jie priimdavo jį pernakvoti į savo namus, skolindavo pinigų, leidavo naudotis savo instrumentais (pats instrumentą išsigijo tik pasutiniais gyvenimo metais), drąsinavavo kurti muziką, kai jis pats jautės esąs nieko vertas (kitai nei tas dienas ar vakarus, kai jausdavosi esąs viršūnėje, tvirtas ir užtikrinamas, geriausias pasaulio kompozitorius).

Viena iš istorijų apie Schubertą, kurią nuolat prisimenu, pasakoją apie tai, kaip Schubertas sutarė su vienu iš tokių draugų naudotis jo instrumentu repeticijoms. Jei lango užuolaida būsianti atitraukta, vadinas, Schubertas gali ateiti ir repetuoti. Jei užuolaida užtraukta, vadinas, namų šeimininkas pageidauja ramybės ir tylos. Galiu nesunkiai išvaizduoti situaciją: skubiai link bičiulio namų žingsniuojantis Schu-

Stein Skjervold

T. GUDEVOLD NUOTRA.

bertas kilsteli akinius aukšciau, kad geriau matytų langą, nuo kurio taip daug priklauso. Jo veidas nušvinta pamačius teigiamą ženkltą. Tačiau jei užuolaida būtų užtraukta, nuliudes eitų šalin, namo ar bet kur, kur tuo metu būtų apsistojęs.

Tai buvo kompozitorius, per ne-pilnus 32 gyvenimo metus paraše daug muzikos, apie 600 dainų,

mėnesiams“, – rašė Schubertas savo dienoraštyje.

„Gražioji malūnininkė“, 1823 m.

„Kartą pamila mergaitę, o ji taip pat pamilo mane. Trejus metus tikėjau, kad jis teks už manęs, bet nerada darbo, kuris leistų mums gyventi drauge. Ji paklusno tėvams ir ištekėjo už kito, o man liko žaizda. Aš vis dar ją myliu... Ji tiesiog nebuvu man skirta!“

Schuberto meilės istorijos dažniausiai baigdavosi tragedijai. Jis buvo žemas, apkūnus, su akiniiais – ne itin išvaizdzus vyras klasikinio grožio prasme. Buvo nepaprastai apsiskaite, bet neturėjo formalaus išsilavinimo; buvo labai mylimas draugų, bet pats kartais gana gribus ir karštakošis, ypač išgėras. Trumpai tariant, ne pati geriausiai „partija“ aukštesnio luomo daimoms. Tačiau to meto Vienoje fizinės meilės buvo nesunku rasti įtarinės reputacijos namuose. Tikriausiai

Moritz von Schwind. „Schubertas prie pianino su dainininku Johannu Michaeliu Vogliu“. 1868 m.

9 simfonijas, liturginės muzikos, keilių operas, daug kamerinės ir fortepijoninės muzikos. Didelę jos dalį jau buvo sukūrus 1820-aisiais, vos dvidešimt trejų. Tačiau dažnai išleisti tik artimų draugų būryje, tokie muzikos vakarai ilgainiui imti vadinti „Šubertiadomis“.

Tiesa pasakius, per visą Schuberto gyvenimą išyko tik vienas jo muzikos koncertas: 1828-ųjų pradžioje Schuberto draugas dramaturgas Eduardas Bauernfeldas įkalbėjo jį surengti mokamą savo muzikos koncertą. Bauernfeldui pavyko jį įtikinti, kad daug draugų mielai jaime pagrotų, nors Schubertui buvo itin nemalonai mintis prašyti kitų pagalbos. Vis dėlto jis sutiko. Neįtikintas sutapimas lėmė, kad koncertas išyko kovo 26-ąją, pirmųjų Beethoveno mirties metinių dieną.

Koncertas sulaukė didžiulio pasiekimo, pajamos buvo taip pat negliguojamos. Iki 1828-ųjų jis nickada nebuvo naudotis savo instrumentu, dabar pagaliau galėjo jį nusipirkti, sumokejė skolas, o likusius pinigus pradėjau ramybės ir tylos. Galiu nesunkiai išvaizduoti situaciją: skubiai link bičiulio namų žingsniuojantis Schu-

bienuose iš jų Schubertas ir užsi-krėtė sifiliu.

1823-ieji buvo siaubingi. Schubertas praleido daug mėnesių ligoninėje besigydymas, būtent ten jis pradėjo kurti savo pirmąjį ciklą „Gražioji malūnininkė“. Atsiskritinai jam į rankas pakliuvo keletas Wilhelmo Müllerlio eileraščių. Poetas savo dienoraštyje rašė: „Aš nemoku nei groti, nei dainuoti, tačiau rašydamas eiles aš ir dainuoju, ir groju. Jei tik galčiau sukurti melodijas, mano eilės teiktų dar daugiau malonumo. Drąsos! Galbūt atsiras gimininga siela, kuri išgirs eilės melodijas ir malonai sugrąžins jas man.“

Ciklo „Gražioji malūnininkė“ paskojama istorija apie jauną keliaujantį malūnininką, kuris klojajo po šalį ieškodamas uždarbio. Upė, kurios pakrantė jis keliauja, yra jo geriausia draugė, jai jis pasakoja apie dieną, kuri praėjo, jai išsako savo džiaugsmą, meilę, baimę, sielvartą, o pabaigoje – begalinį liūdesį. Keliaudamas jis prieina malūnų, ten išsimyli gražiąjį malūnininko dukterį. Tačiau kad ir kaip stengtuosi ją sužavęti, meilė lieka be atsako, o

gražioji malūnininkė išsimyli žaliai apsitaisuvi medžiotoją. Pabaigoje vaikinas suranda paguodą savo vienintelės draugės – upės – glėby, jis nusiskandina, o ši jam dainuoja paskutinę lopšinę.

Klajonių tema, liaudies muzikos motyvai, gamtos kalba per eileraščius ir muziką, nelaiminga, sentimental meilę ir mirtis – tipiškos romantizmo epochos temos. Tačiau ir Mülleris, ir Schubertas sugebėjo sulaužyti romantizmo epochos klijes. Müllerui tai pavyko pasiekti paprastumu, sąžiningumu bei humaniškumu, Schubertui – per ypač turtingą spalvų paletę, besiskančio malūno rato, lapų šlamėjimo, tekancio vandens temas, taip puikiai išreištas muzikoje. Tikriausiai niekad iki tol Schuberto dainos nebuvo tokios turtinges ir gausios niuansų. Čia ypač ryškus jo stilus, tokia būdinga jam nuostabai mažoro dviprasmybė. Cikle „Gražioji malūnininkė“ net pačios liūdniausios melodijos reiškia ir melancholišką šypsnių; lygiai taip pat net pačios gražiausios mažorinės melodijos atneša liūdesį ir susirūpinimą, lyg primindamos, kad džiaugsmas, meilė ir grožis visada trunka trumpai.

„Žiemos kelias“, 1827 m.

Paskutinius dvejus gyvenimo metus kompozitorius vis dažniau susimastydavo apie tamsiąjį žmogiškos sielos bei žmogiškų santykijų pusę. 1827-aisiais Schubertas sukurė ciklą „Žiemos kelias“, taip pat Wilhelmo Müllerlio tekstais. Schuberto draugai pakraupo išgirdę ciklą, tačiau, paties kompozitoriaus nuomone, tai buvo pačios geriausios joko kada nors parašytos dainos.

Šis ciklas – taip pat apie meilę. Herojus leidžiasi į beprasmes klasės po to, kai jo meilė buvo atsuma. Tačiau šis ciklas labai skiriasi nuo „Gražiosios malūnininkės“.

Čia romantizmas nepatrauklus: ciklo pradžioje dėmesys sutelkiamas į individą, tačiau vis labiau giliantis į pasąmonės tamsiąjų pusę atskleidžiama tai, kas mumyse yra baisaus ir bjauraus. Šiame cikle keiliaujame dvasinę kelionę per šaltą, ledinį kraštovaizdį, kupiną surrealistinių ženklių ir simbolių: varnos, mėtančios sniego gniūžtes nuo stogų ir laukiančios, kada išmuš jų puotos valanda, prarastos meilės prisiminimų nuotrupos, haliucinuojantiesi dvigubos saulės vaizdas horizonte, finalinis susistikimas su vienišu, degradavusių rylininku. Vėl skamba mirties tema, tačiau ši kart ji ne fizinė, o dvasinė.

Siaubo pojūtį dar labiau sustiprina tai, kaip Müllerlio eilės ir Schuberto muzikai transformuoja: rodos, nieko ypatingo nėra, kiekvienas akordas ir eilutė yra išgrynintas iki minimumo. Galiausiai atlikėjai lieka tarsi „nuogiai“ ir ypač pažeidžiamai. Nei pianistas, nei dainininkas čia negali pademonstruoti puikios technikos: pradėjė koncertą ir suvokę, kad laukia 70 minučių muzi-

kos, atlikėjai neturi už ko „pasislėpti“: téra tik muzikinis sąžiningumas ir noras iki galo sekti Schubertą, jo dvasiniai labirintai. Tai baisaus suvokimo akimirka atlikėjui, bet kartu ji turi ir kažką užburiančio, hipnotizuojančio.

„Gulbės giesmė“, 1828 m.

1828-ųjų rugpjūtį, likus trimis mėnesiams iki mirties, Schubertas pradėjo dirbti su Rellstabu ir Heinės teksta, kurie vėliau tapo „Gulbės giesmė“. Kompozitorius neplanavo šių dainų kaip ciklo, į rinkinį jas sudėjo Schuberto leidėjas Haslibergas jau po kompozitoriaus mirties.

Vis dėlto dainos rinkinyje atsirado neatsikitinai, mano nuomone, jos apima visą Schuberto pa-saulį: „Gulbės giesmė“ yra tarsi romėnų dievo Januso veidas, žvelgiantis tuo pat metu ir pirmyn, ir atgal laike. Rellstabio dainos atsigrežia į ankstyvajį romantizmą. Tačiau dainos pagal Heinę kone šokiruojamai skiriasi, tėsia „Žiemos kelio“ pradėtą tradiciją beveik iki kraštutinumo; bevaisis grožis, gražus, siaubingas, ledinis šaltis, kokinis negirdėjo.

„Balandžio laiškai“ („Die Tau-tenpost“) – paskutinė daina iš „Gulbės giesmės“, parašyta 1828-ųjų spalį, maždaug mėnuo prieš mirtį. Ši daina nėra atšiauri, greičiau jauki, tai nėra atsisveikinimas su gyvenimu, veikiau mažytis himnas meilei. Toks natūraliai tobulas, kad skambia taip paprastai, tarsi kažkas, ką Schubertas ištraukė iš savo rankovės. Kūriny verčia šypsotis. Džiaugsmingai už meilę, kuri yra ir siek tiek melancholiška dėl praras-tosios. Kai galvoju apie paskutines Schuberto gyvenimo dienas, vis grįžtu būtent prie šios dainos.

1828-ųjų lapkričio 19-ąją Schubertas mirė. Visą savo gyvenimą jis žavėjosi Beethovenu, mylėjo jį ir jo bijojo. Paskutinis muzikinis kūriny, kurį jis norėjo girdėti, buvo Beethoveno 14-asis styginių kvartetas. Praėjus keletui dienų, jis buvo palaidotas greta Beethoveno kapo. Manau, jei Schubertas būtų tai žinojęs, būtų tuo didžiausis labiau nei bet kuo kitu.

...galvokite gerai apie ištikimąjį malūnininką.
Kiekvienu rankos paspaudimui,
kiekvienu bučiniu,
Kiekvienu aistringu širdies
tvinkniu
Apdovanokite meile jo trumpą
širdgelę;
Apdovanokite amžiną palaimą
savo širdyse.

Lapkričio 11 d. 19 val. „Piano.lt“
salėje Steinas Skjervoldas ir Eglė Andrejevaitė atlikė dainininko ciklą „Gražioji malūnininkė“. Daugiau informacijos www.piano.lt.

IŠ ANGLŲ K. VERTĖ
JURGITĀ MIEŽELYTĖ

Apie gamtos ir teatro stichijas

Kalbamės su režisierė, teatro teoretike ir pedagoge Anna Ivanova-Brašinskaja

Vilniaus teatre „Lélė“ – paskutinis intensyvių kūrybinių dirbtuvinių etapą – spektaklį „Meteo“, pasitelkusi amerikiečių fantasto Ray'aus Bradbury'o novelių elementus, kuria iš Rusijos kilusi, šiuo metu Suomijoje dirbanti režisierė Anna Ivanova-Brašinskaja. Dešimt dienų truskiantis kūrybinis darbas – rimtas išbandymas ir režisierių, taikančiai kolektyvinės kūrybos principą, ir aktoriams, pratusiems prie tradicinio teatro kūrimo modelio. Premjera įvyks lapkričio 8, 9 d. 18.30 Vilniaus teatre „Lélė“.

Spektaklyje „Meteo“ aktoriai dirba su skirtingomis medžiagomis, imituojančiomis keturių metų laikų atmosferą. Kaip kilo spektaklio sumanymas?

Dirbtu su natūraliomis tekštūromis tikraja to žodžio prasmė reiškia kurti pasirodymą apie gamtą. Jei gamta yra vienas iš personažų, tai kaip jos būsenas galima pavaizduoti geriau, nei per metų laikų kaitą?

Pagal Jūsų kūrybos principą, spektaklio autoriais tapo ir aktoriai, ir dailininkė Julija Skuratova, ir jūsų režisierė Sigita Mikalauskaitė, ir Jūsų asistentės. Atvažuodavote į teatrą ir per įtemptas darbo sesijas plėtojote spektaklio sumanymą.

Kaip vyko šis darbas?

Visuomet siekiu, kad projekto dalyviai įneštu savę vizualinį, choreografinį ar vaidybinių indėlių. Duo du savo bendradarbiams užduotis – provokacijas pasirinkta tema ir mes kartu dešimt dienų improvizuoame. Dažniausiai po įžanginės sesijos turiu daug daugiau medžiagos, nei reikia vienam spektakliui, taip pat susiburia vieningas ansamblis, stipriai jaučiantis autorystę ir atsakomybę dėl kiekvienos spektaklio scenos. Pirminės kūrybinės dirbtuvės kelia iššūkius ir atveria dalį būsimos proceso, padeda atskleisti as-

Anna Ivanova-Brašinskaja

menines istorijas, yra laisvas ir neįpareigojantis žaidimas, bet dažniausiai tai tampa pačiai emocijai naliausiais spektaklio epizodais.

Statėte spektaklius Suomijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Čekijoje. Lietuvoje dirbate pirmą kartą. Kokius galėtumėte įvardyti esminius skirtumus tarp kitų šalių ir Lietuvos lėlių teatrų?

Dirbau tik su jaunaja Vilniaus teatro „Lélė“ karta, dar beveik studentais. Jie naudoja išmoktas priemones kaip skydą apsaugoti save nuo viso, kas nepažinti ar nežinoma. Dažniausiai kuo mažiau žinai, tuo labiau vertini savo sugebėjimus. Mano patirtis sako, kad kuo aktoriai brandesi, tuo jie atviresni naujiems dalykams – kartais absoliučiai beprotiškiems, net pavojingiems. Kol kas su geriausia komanda sudūriau Lenkijoje – tai buvo teatro akademijos dėstytojai, aktoriai, kurieims per šešiasdešimt. Jie buvo atviri kitaip pažvelgti į savo įpročius, tradicijas ir taisykles. Man labai patinka dirbtu su tarptautinėmis „mišriomis“ grupėmis: visi būna tokie sutrikę dėl skirtingu darbo įpročių, kad netikėtai atsiveria paslėptos ju versmės. Teatro „Lélė“ jauniesiems aktoriams tai buvo visiškai nauja partis. Ir, akivaizdu, ne pati lengviau-

sia. Deja, turėjom tik kelias intensyvių sesijas, užuot normaliai, nepertraukiamai dirbę. Spektaklis apie gamtą neatsirado natūraliai, dažniausiai užklupdavo „audros“ ir „letingos dienos“. O tai nėra man įprastas darbo stilius. Tačiau kolektyvinės kūrybos principu paremtas darbas gali būti ir savotiškas pavėluoto poveikio vaistas. Kai kurie aktoriai atrado savybių, apie kurias anksčiau nežinojo.

Savo dialogą su teatru pradėjote ne kaip teatro kūrėja, o kaip teoretikė – Sankt Peterburge baigėte meno kritikos ir meno istorijos doktorantūrą. Kaip tapote praktike?

Visi teatro tyrinėtojai savaip kuria gyvą teatrą savo galvose. Kartais gyvenimas suteikia galimybę iš tiesų realizuoti savo fantazijas ne vien popieriuje, bet ir scenoje. Taip aš atsiradau režisūroje – 2009-aisiais mane pakvietė režisuoti pirmą spektaklį Lenkijoje. Manau, tuo metu aš jau buvau tam pasiruošusi. Buvalau daug mąčiusi, daug skaičiusi, daug apie tai mąčiusi ir dar daugiau įsivaizdavusi. Visi režisieriai stengiasi kurti tokius spektaklius, kokius patys norėtum pamatyti kaip žūrovai. Kaip tik tai darab ir darau – realizuoju savo lėlių teatro motykos viziją. Žinoma, klysdama, ne

visada pasiekdamai tai, ko noriu, bet nesustoju – čia ir yra visa esmė.

Ar galėtumėte palyginti Lietuvos ir kitų šalių lėlininkystės lygi?

Europos lėlininkystė nėra homogeniška nei estetiskai, nei instituciskai. Kai kurie Lietuvos teatrai galėtų būti lyginami su Rytų Europos valstybės remiamais teatrais (kurie išgyvena ir sugeba išlaikyti savo pačių sukurtas tradicijas nepaisydami jokių kultūrinių ar politinių revoliucijų); kiti panašūs į savarankiškas, be names, vagabundiškas Vakarų Europos trupes, kurios aukoja viską dėl kūrybinių ambicijų. Europiniam kontekstui Lietuvos lėlininkystė atrodo neblogai subalansuota. Man, kaip stebėtojai iš šalies, įdomiau suvokti Lietuvos lėlininkystė nacionatinio teatro kontekste. Ir man tai kol kas dar nėra labai aišku.

Kodėl pasirinkote Ray'aus Bradbury'o tekstus kaip inspiraciją būsimam spektakliui?

Gamta, metų laikai, oras – tai spektaklio medžiaga, daugiau „kalba“ nei „istorija“. Nenorėjau kurti gražių etiudų sekos pagal stichijų fiziką ar chemiją. Ir spektaklio „grōžis“ yra ne teigiamas, o labiau neigiamas šalutinis efektas. Spektaklis turi tave paliesti ne kaip poezija ar muzika, jis reikalauja kitokijų taisykių. Naudojant smėlį, vandenį ir vėją, nesunku sukurti metų laikų paveikslus, kurie gali būti laikomi gražiais, bet yra iškart nuspėjami. Nekėliau sau tikslo teatralizuoti Ray'aus Bradbury'o novelių, buvau labai įkvėpta jo oro fenomenologijos, susietos su žmogaus emocijomis, todėl dirbau daugiau su jo kūrybos motyvais, nei su konkretiomis istorijomis. Šiame spektaklyje nėra „pagrindinės minties“. Tai man būtų pernelyg racionalu, net nuobodu.

Su dailininkė Julija Skuratova susi-

dūre jau anksčiau. Kaip galėtume apibūdinti darbą su ja?

Julija mane ir paskatino atvykti į Lietuvą. Ji yra labai stipri ir nepriklasoma dailininkė, bekompromisė menininkė. Su ja buvo labai saugu dirbti. Spektaklyje „veikia“ keturios aprūdijusios metalinės konstrukcijos, „užpildyto“ pramoniniai objektais ir detalėmis (vadinasi bunkeriais): tai yra Julijos atsakas į mano „retro-futuristinę“ realybės viziją. Šie bunkeriai spektakliui suteikė reikalingą tvirtą struktūrą, palikdami vietas dinamikai. Tikiuosi, kad vieną dieną galėsius susitiki su šia dailininkė „savo teritorijoje“ – kur scenografas praleidžia visą laiką su komanda, dalyvaudamas improvizacinių sesijose, laisvai eksperimentuodamas per repeticijas.

Kokie šiuo metu Jūsų planai?

Iškart po „Meteo“ premjeros grįžtu į Suomiją atidaryti 3-įjį tarptautinį Turku lėlininkystės festivalį (TIP-Fest) – esu jo meno vadovė. Festivalyje įvyks mano naujo spektaklio „Virus“ premjera – tai mažaformatinis vienos aktorių solo trisdešimčiai žiūrovų su daugybe lėlių, kurių kiekviena mažesnė nei centimetro dydžio. Pusę darbo laiko esu savo kompanijos produserė: kitų metų pradžioje gastroliuosime Didžiojoje Britanijoje su vienu naujensių spektaklių „Iki meilės gal“ (pagal pasaką apie Mėlynbarzdį). Taip pat planuoju režisuoti Hanso Christiano Anderseno „Laukines gubės“ suaugusiems Rusijoje su jauna dailininkė Vitalija Samuilova (ji yra iš Vilniaus, šiuo metu dirba Prancūzijoje). Ir daiketinu sukurti suomiškai-čekiškai „Pelenės“ variantą, interaktyvų lytėjimo seansą silpnaregiams arba tiems, kurie ir taip prima pasauly užmerktomis akimis.

KALBĖJOSI
VIKTORIJA IVANOVA

Naujausia spektaklio redakcija

Anželikos Cholinos „Karmen“ puolė į Maskvos glėbį

Helmutas Šabasevičius

ACH teatro afišose vis dažniau mirga Maskvos pavadinimas. Spalio 24 d. „Ūkio banko“ teatro arenoje buvo parodytas šokio spektaklis „Karmen“, kurio premjera Rusijos sostinėje numatyta Aleksandro Puškino dramos teatre lapkričio mėnesį.

Lietuvoje „Karmen“ gyvavo nuo 1998-ųjų, kai Anželika Cholina pastatė ji Lietuvos nacionaliniame dramos teatre. Tuomet tai buvo iššūkis šio teatro artistams, kuriems teko žodžius iškeisti į judesio kalbą. „Karmen“, iš esmės atnaujinta 2004 metais, – brandžiausias, muzikiniu, dramaturginiu, režisūriu,

choreografiniu ir vaizdiniu požiūriu labiausiai vientisas spektaklis ne tik choreografės ligšiolinėje kūryboje, bet ir pastarųjų dešimtmečių Lietuvos šokio kultūroje.

Nors Maskvai Anželika Cholina tikina sukūrusi kitokią „Karmen“, ankstesni spektakliai nesiduoda užmirštami. Spektaklio struktūroje naujovių yra, bet jos neatrodė esminės – veikia redakcinio pobūdžio. O panašumą apstu – ta pati muzikinė dramaturgija, režisūriniai akcentai, talentingas, itaigus Jūratės Paulėkaitės vaizdinis sprendimas (vienintelis šios pernai mirusios dailininkės scenovaizdis šokio spektakliui).

Ispūdį daro choreografės sukurstas griežtas, tikslus ir aiškus ritmės šio spektaklio karkasas, neleidžiantis veiksmui išskysti, nusibosti, prarasti žūrovo dėmesį. Šios savybės buvo akivaizdžios jau pirmame spektaklyje; antroje redakcijoje jos buvo pastebimai patobulintos, šiame – atkartotos.

Didžiausia naujovė – kita artistinė medžiaga: visi „Karmen“ dalyviai (24 aktoriai iš vairių Maskvos teatrų) mėgaujasi raiškaus judesio galimybė, galbūt kai kur pervaikina, tačiau siekia azartiškai įsijausti į spektaklį, surūpeliai tirštą, energijos kupiną atmosferą.

Kaip ir buvusiųjų, šios „Karmen“ centras – Karmen. Ši kartą tai neabejotinai charizmatiška Olga Ler-

man, tikras choreografės atradimas. Ši Jevgenijaus Vachtangovo teatro aktorė sukūrė ir Anos Kareninos vaidmenį to paties pavadinimo šokio spektaklyje, pernai pastatyame Maskvoje. Lerman-Karmen nepastebebė ne įmanoma – žavi, gundanti, grakštai, vikri. Stebina jos kūnas – plastikas, muzikalus, beveik be priekaištų išmokęs ir perteikiantis choreografinius sumanyimus, tarp kurių – nemažai efektinių, bet kam nepasiduodančių judesių. Lerman sukurtas įvaizdis puikus – ypač ryškiose „viešosiose“, masinėse scenose, kuriose organiškai ryškėja jos individualumas.

Daugiau artistinės įvairovės norėtusi Karmen scenose su Choze

Toreadoru – kol kas čia vis kartoja si os pačios išraiškos, viliočiškas kreivokas šypsny, žvilgsnis iš padibų. Todėl Karmen vidinės savybės, žmogiškos silpnybės dar ne iki galo atskleistos – nesinorėtų tikėti, kad choreografei būtų rūpėję vien plakatiškai ižūlus Karmen stereotipas. Galbūt romantizuojant ankstesnius „Karmen“ spektaklius, atmintyje iškyla ir kitos šios liepsningos moters charakterio savybės – vienatvė, ilgesys, trumpas, bet reikšmingos liūdesio akimirkos, neturinčios nieko bendra su melodramatiškais sentimentais.

NUKELTA I 5 PSL.

Pro plačiai atlapotą langą

Su rašytoju Valdu Papieviu kalbasi Monika Krikštopaitytė

Daugeliui įkūnijate tobula romantiškai rašytojo (ir pabégimo) modelį – Paryžius, ištirpimas daugiausiai mieste, ējimas, ritmas, rašymas. Regis, visos aplinkybės sukurtos rašymui. Lygiai taip pat suprantu, kad tai gali būti tik įvaizdžiai, galbūt dienos rūpesčiai ir mažai kuo skiriasi?

Kartais atrodydavo, kad gyvena įsi-vaizduotam Paryžiui, ne šiam, o tam, kurį susikūrė, kai jis buvo toks pat tolimes ir nepasiekiamas kaip ménulis – nelyg sapnas, nesibaigiantis nė tada, kai pabundi. Kartais jam atrodydavo, kad ir dabar tebegyvena anų laikų sapne, kuris netikėtai įsigyvendinė ir tapo tikrove, o iškroj šio miesto tikrovę, jam čia atsidūrus, nugrimzdo į sapną.

Cia – vienas iš ūmai į galva atplaukių, per daug jausmingų ir pagreicio neigavusiu užrašų, šiaip brūkšteličių sėdint kur nors Senos krentinė ar, tarkim, Liuksemburgo sode.

Paryžius nebėra pasaulio kultūros ir menų sostinė, bet jo legenda tebetrakia. Ir ne tik legenda. Kad ir kaip būtų, jis tebegaubia ypatina kultūros miesto aura, tame tebesklando ypatina kūrybingumo dvasia. Gal pernelyg egzaltuotai apie tą Paryžių kalbu, vis dėlto kažkas tokio yra.

Paryžius niekada nesibaigia. Tai – Enrique Vila Matas knygos pavadinimas. Su draugais rengdavom agoras. Per tuos vakarėlius kas gitara, fleita pagroja, kas padainuoja, kas savo parodėlę pakabina, kas tegul tau nesuprantama kalba eilėraštį padeklamuoja, kas savo susuktą filmuką parodo... Gaila, kad išsibartė, tos mūsų agoros iširo.

Man patinka Paryžiaus laisvę. Man patinka jo daugiatautiskumas ir įvairovė. Man patinka jo smalsumas, atvirumas įvairiausiomis kul-

tūroms. Man čia gerai, ir tiek. Gal ne tiek pabégimas, kick buvimas *tarp*. Buvimas *tarp* – tai šiek tiek niekur? O kasdienos rūpesčiai ir nuo tavo kasdienių norų priklauso. Kuo mažiau nori, tuo mažiau rūpesčių.

Ar yra kokia nors (ne)formali lietuvių bendruomenė Paryžiuje? Esu girdėjusi, kad pabendraujate su mūsų kultūros žmonėmis.

Paryžiuje aš dėkingas ir už tai, kad mane supažindino su ne vienu liečiu, šviesiomis ir įdomiomis asmenybėmis. Kai kurių jų jau nebéra tarp gyvyjų. Bet jie tebelieka mano paties lietuvių bendruomenės dalimi, aš juos prisimenu, su jais pasikalbu, pasitaiko, kad nejuociomis nuklystu prie namų, kuriuos tiek kartu buvau ir į kuriuos niekada nebejeicusiu.

O „formali“ Prancūzijos lietuvių bendruomenė gyvuoja jau daug dešimtmeciu, Paryžiaus lietuvių kviečiamai susirinkti vieną kartą per mėnesį, po mišių, – susibūrimai, pokalbiai prie vaisių stalo, veikia liečiuviška mokyklė. Nelabai seniai įsikūrė ir Prancūzijos lietuvių jūnimo sajunga.

Bendruomenės veikloje dalyvauvau gana aktyviai, buvau ir jos Valdybos narys, dabar atitolau.

Man akimis, Jūs esate ne tik rašytojas, o dar ir toks pusiau kultūros atašė. Mat ne vienas kultūros žmogus, keliaudamas į tą miestą, susitinka ar bent ketina susitikti Jus – žmogų, kuriame „apsi-gyveno Paryžius“. Paryžius su Papieviu atrodo jau nebe svetimas miestas. Juk neretai pabūnate kultūrą „ryšininku“? Ką patariate? Apie ką dažniausiai esate klausiamas? Kas nustebino?

Man visada smagu susitikti su lietuviu, atvažiuojančiais į Paryžių. Ypač su draugais, bet ir su pažyst-

mais ar net visai nepažystamas. Parvyjuo – kaip ir kitur: kai ilgai gyveni, net didingiausiai dalykai tampa įprasta kasdienybė, pro juos eini, praeini. Gyvenu netoli Dievo Motinos katedros, kiek kartą stabteliu, į jos skulptūras, architektūrinius nėriniaus įsižiūriu, jais pasigrožiu? Ne bent koks netikėtumas, tarkime, ypatinga vakaro saulės šviesa, priverčia sustoti.

Tokie nušvitimai neretai ištinka iš susitikus su lietuviu, čia atvažiusiems: jų šviežias žvilgsnis ir mano akis atgaivina. Nelyg trumpi iškritimai iš kasdienos.

Kad pajustum, suprastum Paryžiu, neužtenka jo plane prie Eifelio bokšto, Triumfo arkos ar Luvro kryžiukus, kad buvai, pasidėti. Reikia šiaip pasibūti. Tai – banali tiesa, tą patį turbūt galima pasakyti apie vieną miestus.

Nustebina tai, kas lietuvius stebina, o paties manęs visai nebestebina. Yra pasakančių ir labai gręžtai, aš pasakysiu švelniu – tautinė, religinė, rasinė įvairovė. Mažas, uždarytas langelis ir didelis, plati kultūros mokyklė. Nelabai seniai įsikūrė ir Prancūzijos lietuvių jūnimo sajunga.

Kasdienės kultūros, įpročių skirtumai taip pat atskleidžia. Tai – savaimė suprantama, nieko nevertinu, man tik įdomu pastebėti.

Dar šiek tiek keistoka kapinių trauka – kai pasitaiko, kad jos pažymėtos tarp būtiniausiai aplankytinų vietų. Pirmąkart atvažiavusią galvose ar užrašu knygelėse.

O dar tie radio reportažai per Lietuvos radiją, kuriuose vis ką nors pasakoja elegantišku stiliumi apie ten, mums, esantiems čia. Lieka pokalbio įspūdis. Man atrodo, kad pats to nežinodamas tapote tarsi „nesuistiktu draugu“ daugybei žmonių.

Tikrai džiaugčiausi, jeigu tie mano pakalbėjimai būtų bent kiek „elegantiški“. Man ir pačiam keista, kai pamanau: aš čia, Paryžiu, kalbu, o mane visi Lietuvoje, tuo metu Lietuvos radiją įsiunge, girdi. Prieš pat pradedant tiesiogiai šnekėti, stengiuosi apie tai negalvoti: žadą užkastų.

Su trumpais, iš anksto įrašomais ir, būna, kartojamais pranešimais žinioms lengviau. Bet vis tiek keista: tu vaikštai kur nors Paryžiaus gatvėmis, o tavo balsas tuo metu Lietuvoje skamba. Lyg balsas nuo tavęs atsiskyręs būtų.

Klausydamas Prancūzijos radijo stočių, kartais bandau įsiavaudžioti kalbančius žmones. Idomu, kokį iš balso įsiavaudžioja manę žmonės, kurie niekada nėra manęs matę?

Radijas man irgi savotiškas *tarp*. Ryšys su Lietuva. O kartu akstinas, net priedermė labiau panirti į Prancūzijos realijas, į jas įsigyventi, jas perprasti.

Visuomet labai įdomu, ką rašytojai skaito! Ir kurių knygą ar autoriu išskirtumėte kaip labai svarbūs sau?

V. BRAZIŪNO NUOTR.

Julio Cortazaras „Žaidžiame klases“. Šia knyga susirgau dar vidurinėje. Atvažiavęs į Vilnių studijuoti, atsidūrė tarpu žmonių, kurių dalis irgi buvo ja užsikrėtę. Jų skaitėme, perskaitinėjome iš visų galų, iš jos būrėmės: tokis puslapis, tokia eilutė, iš viršaus ar iš apačios? Tada né įtarė neįtariau, kad kada nors atsidursiu artimiausioje Julio ap linkoje: žiūrinėsi jo piešinius, galėsi paliesti jo skulptūrėles, spausti jo spausdinimo mašinėlės klavišą.

Iš lietuvių – Bronius Radzevičius, Juozas Aputis. Ir dar daug kitų galėčiau išvardinti, gal kiekvienam autorui, kiekvienai knygai – savas laikas?

Dabar – V. S. Naipaul, Paul Auster, J. Saramago, Fernando Pessoa, Antonio Tabucchi. Bet po poros dieňų jau reikia grąžinti bibliotekon, nežinau, ką paimsiu. Man ne tiek svarbu, kas pasakojama, daug svarbiau – kaip pasakojama.

Ne viename pokalbyje minėjote, kad rašant kultūriniu ažiotažu tapusį romaną „Eiti“ Jus pagavo Wong Kar-wai filmo „Meilės laukimas“ („In the mood for love“) muzikos ritmas. Ir kad tai buvo nauja patirtis. Tai labai įdomu, nes ir Europos muzikos pasaulis ritmą, kaip pagrindinę raišką, atrado nelabai seniai, nors Rytų kultūrose ritmas labai išvystas, įvairus – karaliauja. Man kalbos ritmas visuomet buvo vienas svarbiausiai tekste. Nemažai ką atleisčiau vardinį ritmą (ne rimo). Ar toks „ritminis“ kūrybos būdas veikia ir toliau? Ar tas motyvas „paraše“ knygą ir atsitraukė?

To filmo muzika manė sugražintavo į mano rašomo dalyko (niekada gi nežinai, kas iš viso to išėis) pasauli. Visada baugiu, kad šiančių padėsi tašką, o rytoj i tą pasauli jau nebesugebési, nebeįstengti ižengti.

O ritmas man labai svarbu. Tai jis mane veda, galbūt ir per daug kartais užvaldo, bet aš jam nesipriešinu, jam pasiduodu. Žinau, dingis jis, ir iš karto viskas sustos. Keista, kaip rašant dažnai „pasirašo“ tai, ko ne-

rašydamas nickada nesugalvočiau.

Atsakinėdamas į klausimus apie knygą akcentavote, kad išdrisote kalbėti nuoširdžiai, nebijdamas pasirodyti banalus. Manau, tas nuoširdumas (ir ritmas) Jūs skaitojus labiausiai ir paveikė. Tačiau nuoširdumas būna skirtingas. Mano nuomone, prancūzų kultūroje, kuri, be abeo, Jus kiek paveikė, nuoširdumas kažkokas laisvesnis. Kaip manote, ko lietuvių galėtų pasimokyti iš prancūzų ir atviršciai?

Nemanyčiau, kad nuoširdumas turi tautybę. Gali skirtis tik nuoširdumo laipsniai, atspalviai ar niuansai. Nuoširdžiai gali išrečti žmonui „iš akis visą teisybę“. Gali tą patį švelniu pasakyti. Ar visai nesakyti. Pats žodis byloja, kad tai – bendravimas „nuo širdies“: įsilausmas į kitą žmogų, jo supratimas ar pažautimas. Ir atsivirimas. Nuoširdumas – tai kaip koks mumysė tūnančius švelnus, labai jautrus ir baugus žvériukas: kad kas nors jo neįsgaštintų ar neužgautų, kartais bégame nuo savęs, pavaidiname, giname ji į ironija ar saviiironija, visko prisigalvojame. Šamoningai ar nesamongai. Bet čia gal ir apytuščiai postrinavimai, nėra reikalo apie tą nuoširdumą kalbėti, visa tai savaime „pasijaučia“, jis yra arba jo nėra.

Ar reikia ko nors mokyti, ar galima ko nors išmokti? Nežinau. Tik kartaiklausiu savęs, kaip čia pasidaro?.. Prancūzai per kokius nors vakarėlius irgi labai mėgsta žmones aptarinėti, santykius nagrinėti, – dar daugiau negu mes. Vis dėlto jie tai daro galbūt subtiliau, kartais regisi, lyg analizuotų kokį psichologinį romaną, nepereina į buitiui virtuvinių apkalbų lygi. O gal tik man taip atrodo?

Tačiau jie tikrai optimistiškesni, tolerantiškesni, labiau atspalaida, šviesiai ir galbūt lengviau žiūri į gyvenimą, mažiau skundžiasi ir dejuoja, jei kas nepatinka, ne niurzga, o į gatves eina.

Bet čia jau į per daug didelius apibendrinimus leidausi, visur vienokių žmonių yra. Ir gerai.

Ačiū už pokalbi.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

Atnaujinta spektaklyje bevardės senės, pradedančios ir užbaigiančios spektaklį, linija. Ir anksčiau šis personažas turėjo dramaturginę prasmę, o dabar įgavo kur kas daugiau plastinės raiškos. Iš pradžių nengava buvo senę atpažinti – pakumpusi figūrą, sulėtinti, pavargę judesių. Bet iš mažų detalių – muzikai išpučiamų cigaro dūmų, organisko santykio su kitaip spektaklio veikėjais – palapnui išryškėjo Živilės Baikštystės bražas, gaivališkai prasiveržęs cigaro sukimo scenoje. Jos „neparadiniai“ veiksmai kuria spektaklio potekstas, skatiniai ši efektinę vertinį kaip didesnį filosofinių ambicijų kūrinių, o patį jos personažą leidžia vadinti Laiku.

Naujus kostiumus spektakliui sukurė Juozas Statkevičius. Labiausiai pasikeitė Toreadoro įvaidzis. Atsisakius auksu tviskančio drabužio su raudonais akcentais, Tore-

doras juodai žvilgančiu švarku iš-kart įgyja papildomą – Likimo, Mirties – prasmį, kurias savo pastatymuose mėgsta pabrėžti beveik visi choreografi (tokia buvo ir LNOBT pastatyto Krzysztofo Pastorovo „Karmen“ traktuotė), bet šioje „Karmen“ tai kol kas labiau išorinės, dekoratyvių, iliustratyvių šio personažo detalės.

Naujus Anželikos Cholinos „Karmen“ redakcija ir spektaklio reklaminė kampanija vis dėlto tvirtina choreografinės motto: „Karmen – tai aš“. Spektaklio arišoje nesunku atpažinti ja pačią, tad „Karmen“ – biografinis spektaklis. Juo labiau kad vyriškieji spektaklio herojai prirena tą esmingą kūrybinio gyvenimo kryžkelę, apie kurį jau kuris laikas kalba pati choreografė. Chozé – nors ir mylintis, bet kiek apkiautęs, smulkmenskas, savininkiskas ir pavydus Vilnius, o Toreadoras – prašmatni, arogantiška Maskva, vilijantį naujų galimybų ir iššukių iliuzijomis.

Radijas man irgi savotiškas *tarp*. Ryšys su Lietuva. O kartu akstinas, net priedermė labiau panirti į Prancūzijos realijas, į jas įsigyventi, jas perprasti.

Visuomet labai įdomu, ką rašytojai skaito! Ir kurių knygą ar autoriu išskirtumėte kaip labai svarbūs sau?

Atideginkim poeziją!

Poezijos festivaliu „TARP“ pasibaigus

Gediminas Kukta

„Poezija + vaizdas + garsas“ – jau septintus metus sumuoja poezijos festivalis „TARP“ (spalio 24–28 d.). Tai, kas sekā po lygibės ženklo (jo nėra, bet galima nujauasti), tas išganingas atsakymas, kiekviename metais variuoją. Paprasciausiai sudėjės visus šiuos elementus, nebūtinai gausi audiovizualinę poeziją. Dar spaudos konferencijoje viena iš festivalio įkūrėjų Gabrielė Labanauskaitė perfrazavo kai kurių vyrėniosios kartos lietuvių poetų nuomonę apie „TARP“: suprask, jau nuo senų laikų bandyta jungti poeziją su kitaisiais menais – pavyzdžiu, skambant fortepijonui paveikslu fone poetas skaito eileraštį. Argi ne audiovizualu, ne tarpdiscipliniška? Vis dėlto tokis pavyzdis iliustruoja gana anachronistinį požiūrį – t.y. šiuo atveju trys meno šakos viena kitą tik papildo. (Post)modernistinės šių trijų medijų kombinacijos, mano manymu, veikia kiek kitaip. Būtent ne „papildymo“, o daugiau implozijos (be jokių *bodrijariškų* neigiamų priemaišų) būdu: „susprogdamos“ ir „išgriūdamos“ viena iš kitą, prarasdamos savo kontūrus, konstuktualiai susimaišydamos, jos „išspinduliuoja“ naują „produktą“ – funkcionuojantį ne *šalia*, bet *tarp*.

Praėjusiais metais kvietės pasirengti į miesto šamanų regėjimus, šiemet festivalis tema „Be-tono spalvos“ ragino „sureguliuoti“ savo jautrumą“. Pavadinimas jungė kelias prasmes. *Be-tono*, kaip prasitarė organizatoriai, gali reikšti beskonybę (eklektika) ir beprasmybę. Tačiau festivalis to nesibaidė. Beskonybė irgi yra skonis, kaip beprasmybė yra

Poëtė Viktorija Vosylėtė ragina atideginti Kalantą

savotiška prasmė. Čia vėlgi viską į savo vietas sustatė žodelis „*tarp*“. Tuo tarpu *betonas* vėl sufleravo festivalio poetinę orientaciją – jis akiavaizdžiai deklaruoja angažavimąsi į urbanistinę kultūrą, miesto poeziją. Juolab kad dauguma dalyvių poetų yra jauniosios kartos kūrėjai, būtent „miesto vaikai“, kurių pasaulėžiūros horizontuose – ne berželių liauni balti kamienai, o pilki betoniniai pastatai.

Savotišką tokio peizažo kondensatą su visomis išrealistinėmis, sapniškomis ir apokaliptinėmis apraiškomis buvo galima išvysti „Varčių“ galerijoje eksponuojamame menininko Augustino Našlėno fotomontaže „Be-tonas“. Pagal skirtinį šio kūrinio fragmentus poetai iš anksto kūrė eiles, jas renginio metu ir perskaitė. Stovėdami ne tik *šalia* ant sienos kabančio Našlėno darbo, bet ir *tarp* eileraščiais aprašinėtų pilkų plėtytų ant grindų. Toks sumanytas kurči „pagal vieną užsakymą“ iš esmės griauna pas mus gajų poezijos, kaip gimstančio netikėtai ir nelauktai, sudvasinto, trans-

cendentinio ir itin asmeniško mano mitą. Žinoma, vienas „ikvėpimo šaltinis“ rizikuoją suvienodinti poeziją – besikartojančių motyvų galima buvo išgirsti ne vieną. Tačiau, mano manymu, tai ne renginio idėjos pasekmė, bet apskritai miestiskios poezijos (jei vis dėlto pripažinsime tokios egzistavimą) bruozas. Visai kaip jos opozicijos – poezijos apie kaimo pievias, kelius ir kryžius. Matyt, to neišvengsi.

Kad poezija – nebūtinai tik užrašytas žodis, kad ja gali virsti išnykusių stotelii bei gatvių pavadinimų kuriamas žemėlapis, teigė „Cooltūrisčių“ ir „nunu“ (Laima Kreivytė, Gabrielė Labanauskaitė, Darius Juškevičius, Žygimantas Mesijus Kudirka) festivalio atidarymo videoperformansas „Kosminis darželis“ Nacionalinėje dailės galerijoje. Jo metu žiūrovai turėjo progą „pasivažinėti“ išnykusio 3-ijo troleibuso maršruto po Karoliniškes-Kosmosą. Šiandien kosminius troleibusus stotelii pavadinimus (Mėnulio, Kosmonautų, Perkūno, Sietyno, Kometos, Žaibo ir kt.) pakeitė tra-

giškus Sausio 13-osios įvykius menantys pavadinimai, taip iš esmės nutritant ištisą miesto praeitį bei ant jos klojant kitą atminties sluoksnį. Tai daroma keliais būdais: pirmiai, fiziškai griaunant sovietinius artefaktus ir ant jų grūvėsiu stant „šiuolaikinių miestą“, antra, griaunant kalbinį lygmenį – būtent keičiant ištiso rajono gatvių, parodutuvius, stotelius pavadinimus.

Po nesvarių ir nostalgikų lietuvių pasivaikščiojimui „Kosmose“ buvo galima patekti į Rusijos branduolinės energetikos pasauly prancūzų audiovizualinio projekto „Saint Octobre“ pasirodymo metu „Jaltoje“. Menininkų duetas derino jau minčią formulę „poēzija + vaizdas + garsas“. Kareiviski miline apsirengęs poetas Jeanas-Baptiste’as Cabaud skaitė poeinės prozos tekstus apie atomines bombas, Leniną ir rūką, plaukiojančią atominę elektrinę „Akademikas Lomonosovas“ ir branduolinų atliekų saugyklas Arkties vandenyno. Tuo tarpu muzikantas Davidas Champey su dujokauke ant galvos jam akompanavo elektroninių instrumentų. Viską lydėjo urbaništi ir karišku vaizdų projekcijos. Ir nors tekstas buvo skaitomas prancūziskai (lapai su vertimu buvo išdalinti prieš pasirodymą), tai netrukdė pasinerti į intensyviajį, faltišką ir radiaciinę kelionę po, padoksalu, beveik pasakišką sovietinę ir dabarties Rusijos atominę erdvę.

O kad kartais įdomesni dalykai vyksta renginių „parastėse“, įrodė ketvirtadienio vakaras „Kablyje“. Su tikriausia poezija susiduria ne klausydamasis džiazuojančių lietuvių „Insearch“, bet kitoje patalpoje, „Lion Skater“ parke, su drau-

gais stebėdamas haliucinuojantį vaizdą – riedlenčių varžyboms besi-ruošiančius paauglius. Ratukų keiliamas triukšmas, triukų ir kritimų plastika, šūksnių aidas šaltoje *betoninėje* salėje bei draugės pasakoja ma istorija apie islandišką skanestą – pūdyto ryklio mėsą – sukūrė tikrą poetinį TARP.

Muzika ir poetiniais dainų tekstais festivalyje žavėjo norvegė Jenny Hval, muzikos-vaizdo-poetinių tekstu triadą tėsė svečiai iš Liuksemburgo, šiuolaikinės elektroninių muzikos atstovai, *chillwave* dievaičiai „Sun Glitters“, klube „Trip“ leidę pakeliauti po melodingas ir transines muzikos bangas. Klaipėdičių Kristijono Lučinskio ir menininkės, poetės Ievos Astromskaitės duetas „Driežas“ organiškai jungė poeziją su etnografinių motyvų prisodinta elektronine muzika, konceptualieji „Betoniniai triušiai“ kvietė išgirsti kiekvieno instrumento garsą ir balso moduliacijas, o „AVASPO“ pateikė naują dozę garso ir teksto kombinaciją, pasakojančių apie už lango bėgančius bizonus ir „onanizmą – sielos turizmą“.

Ir jau visai baigiamuoju festivalio akordu man tapo šeštadienį *undergroundiniam* klubė „XI20“ (dar žinomame kaip „Supuvusi Skylė“ arba „Kablys“) poezijos ir muzikos *jam session* metu poetės Viktorijos Vosylėtės tyliai, bet įtaigiai, beveik šamaniškai kartojama dilginanti frazė: „Tai gal atideginkim Kalantą!“ Su šiuo neramu pareiškimu ir paliku šiometį festivalį. Tikiu, poezija iš prisitaikėliškų formų, gero tono taisyklių, diplomatiškų nutylejimų ir tradicinio formato simboliskai prisikels ir kitaip metais.

Kronika

Dailininko Jono Rustemo 250-osioms gimimo metinėms skirta paroda

Lietuvos dailės muziejuje spalio 30 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4) atidaryta paroda „Jonas Rustemas – dailininkas 250-osioms gimimo metinėms (veiks iki 2013 m. vasario 17 d.). Parodos kuratorės Dalia Tarandaitei ir dr. Rūta Janonienė.

Šiemet sukanka 250 metų, kai Konstantinopolyje (dabar Stambulas) krikščionių apgyventame Petros priemiestyje gimė talentinges pišejas ir portretistas, Vilniaus universiteto Piešimo ir tapybos katedros profesorius Jonas Rustemas (1762–1835). Vilniuje dailininkas paleido beveik keturiasdešimt metų. Jo kūryba ir pedagoginė veikla padarė didžiausią įtaką XIX a. Lietuvos dailei. Jubiliejinėje parode pristatomos įvairios J. Rustemo kūrybos sritys ir žanrai – portretinė tapyba, būtinės tematikos pišeiniai, „Fantastinės“ kortos, šventinių renginių apipavidalinimas ir

t.t., per dailininko mokinį darbus parodomas J. Rustemo meninių idėjų tėstimumas ir transformacija jauniosios kartos dailininkų romantikų kūryboje.

Pasak parodos kuratorių, „apie savo kilmę dailininkas paliko prieštaringu žiniu. Tėvą vienuose šaltiniuose nurodo buvus graikų, kituose – armėnų tautybės pirklių, motiną – prancūzę. Apie 1774 m. J. Rustemą Podolės žemėj generolas kunigaikštis Adomas Kazimieras Čartoris-kis atsivežė į Lenkiją. Būsimasis dailininkas buvo auklėjamas aktyviu kultūriniu gyvenimu garsėjusiai A.K. Čartoriskio dvare.

1798 m. J. Rustemas buvo pasiskirtas tapybos profesoriaus Prancišaus Smuglevičiaus adjunktu Vilniaus universitate, ką tik įsteigtoje Piešimo ir tapybos katedroje. Iki universiteto uždarymo 1832 m. čia dėstė piešimą, o tam tikrais laikotarpiais ir tapybą. Nuo pirmųjų darbo universitete metų, o ypač 1819 m. tapę faktiniu ne tik Piešimo ir tapybos katedros, bet visos Vilniaus meno mokyklos vadovu, J. Rustemas rūpinosi dailės dėstyto Vilniaus universitete tobulini-

mu, rengė mokymo programas ir dailės katedrų pertvarikymo projektus, koordinavo Grafikos ir Skulptūros katedrų ir litografijos dirbtuvės veiklą, rūpinosi mokyklos materialinės bazės stiprinimu, mokinį stipendijomis, stažuotėmis, apdovanojimais, mokslinių laipsnių teikimu, dailės galerijos kaupimui ir t.t. Ėmėsi organizuoti studentų dailės parodas – pirmąsias grupinės dailės parodas Vilniuje.

Vilniuje J. Rustemas tapo savas, buvo gerbiamas už meno išmanymą, dalykiškumą, mylimas už linksmą ir malonų būdą. Daugelis jų pažinojo ir atpažindavo iš tol. Adomas Še-mės prisimena: „Kas iš vilniečių nematė jo, važiuojančio ar jojančio Antakalnio keliu ar žaidžiančio bilardą Didžiosios gatvės kavinėje, vadinoje „Polska kawa“. Kas nematė jo portretą, kurių tiek daug ir su tokiu taiklumu tapė.“

Portretai buvo pagrindinė J. Rustemo kūrybos sritis. Savo drobėse dailininkas jamžino kone visą to meto Vilniaus ir dailės Lietuvos diuomenę, universiteto profesorius ir miesto inteligentiją, šeimos na-rius ir bičiulių. Ne viename kūri-

nyje jis paliko ir savo raiškų veidą. Bruožų egzotiškumą dar labiau susiprindavo raudonas turkiškas fesus, kurį, pasak amžininkų, „amžinai ant galvos nešiojo“.

Vienas netikėčiausiu ir labiausiai intriguojančiu J. Rustemo kūriniu – didžiulio populiarumo suslaukusios „Fantastinės kortos“. Jų idėja greičiausiai buvo perimta iš XIX a. pradžioje Vokietijoje plitusi „Cotta“ kortų, kuriose kortų ženklai buvo integravomi į piešinius, taip kortų žaidimą – anuomet populiarą laisvalaikio pramogą – paverčiant estetinio lavinimo prie-mone. „Fantastinės kortos“ J. Rustemas komponavo iš įvairių savo piešinių ir eskizų (mitologinių, religinių, buitinių kompozicijų, natu-rmortų portretų), ieškodamas, kur įpažyti akis, žaisdamas siužetais, motyvais, kultūrinėmis aliuzijomis.

J. Rustemas kūrė dekoracijas ir kostiumus mėgėjų teatrams, nuo 1810 m. talkino profesionaliam Vilniaus teatrui, įėjo į 1816 m. įsteigtą Teatro direkciją, kur buvo atsakingas už viską, kas susiję su spektaklių apipavidalinimui – kūrė kostiumus ir dekoracijas, prižiū-

rėjo kitų dailininkų darbą.

Jono Rustemo vadovaujamoje Vilniaus universiteto Piešimo ir taipybos katedroje subrendo dailininkų romantikų karta. Iš savo mokytojo jie perėmė tikėjimą auklėjama-jā meno galia, aukštos menininko misijos visuomenėje suvokimą. Stiprėjant politinėms ir kultūrinėms represijoms, prasidėjusioms po 1831 m. sukilio (jame ne vienas J. Rustemo mokinys pats dalyvavo), dailė ēmė įgauti legalaus pasipriešinimo carizmui formą, tapo vienu iš svarbiausių tautinių savimonės palaikymo būdų. Tiesa, žinomas menininkais („tautos šaukliai“) tapo tik nedidelė dalis iš gausaus J. Rustemo mokinų būrio (universiteto dokumentuose jų nurodoma daugiau negu 500) – V. Smakauskas, K. Ruseckas, V. Vankavičius, M. Kulieša, V. Dma-chauskas, K. Ripinskis ir kt.

Parodą papildo specialiai sukurti interaktyvi programos, kurios ekranė lankytøjai gali susipažinti ir su užsiensye saugomais J. Rustemo kūriniiais ir kt.

Integracija be gailesčio

ATKELTA IŠ 1 PSL.

didieji ir mažieji kūriniai, taip pat ir įvairios medijos ekspozicijoje sveikai bendradarbiaują, provokuodamas siužetiškai vaizdingus dramaturginius žaidimus, kurie priskirtini skulptūrai (turime atminti, kad XXI a. Rytų Europos skulptoriai nebegauja užsakymų darbams iš granito, marmuro, bronzo, net kolosams iš cemento – tie laikai jau baigęsi; galima dirbtį pagal specialybę kuriant, pavyzdžiu, medines figūras, puošančias „McDonald's“ laivą Rostoke). Būtent didieji ar ižūlūs darbai Geležinkelio istorijos muziejaus ekspozicijoje ženkliai mažina vienas kita vertę ir galimybę juos suvokti.

Ši teiginj geriausiai iliustruoja dvidešimties autorų ekspozicija centre. Kroatų menininko Daliboro Martiniso kūrinys „Susprogdintu Lenino paltas“ (2012) – penkių metrų aukščio veltinis paltas su skyde, kuris simbolizuoją menininko atmintyje užsilikusį įvykio fragmentą, būtent 2009 m. balandžio 1 d. matytą Lenino paminklo sprogdinimą Sankt Peterburge – iškalbingai susisieja su ispano Isaaco Cordalo „Sek paskui vadus“ (2012), kuriame mažos žmonių skulptūrėlės pilko cemento statybinio laužo krūvoje apmasto mūsų, kaip socialinės masės, elgesi,

visko, kas mus supa, nugriovimą ir atnaujinimą, taip pat mūsų egzistencijos absurdumą. Greta šešmingai įkurdintas Stefanos Tsivopoulos (Nyderlandai) „Politinės integracijos scenos“ maketas (kuri turėjo būti pastatytas prie Peragalės paminklo) su aptrintu Rainio raštų tomeliu rusų kalba ir Tolstojaus – latvių kalba (per atidarymą vyko performansas, kurio metu dvi latvės iš šių knygų skaitė tekstus); Erbossino Meldibekovo (Kazachstanas) kūrinys „Šeimyninis albumas“ (2012) su nuotraukose dokumentaliai užfiksuoju ištikimybės pasižadėjimu kaip šeimos gerovės garantu tarybinių vestuvių rituale, ir švedų menininko Conny Blomo kūrinys „Namai, mielieji namai“ (2012), siurrealisme makete simboliskai realizuotos autoriaus pastangos kartu su žmona rasti nedidelį butą, kuris atitinku Švedijos socialdemokratų vyruiusybės nustatytus parametrus. Kiauraj Lenino paltą harmoningai suderinti su mizanscenomis neleidžia Ginterio Krumholco kūrinys „Rožės vardu“ (2012) – didžiulė mina su „lego“ kareivėliais vėtoje spyglių, tokios minos poveikį mieste galima tik viltingai įsivaizduoti.

Vizualiai giminingą Kirkės Kangro „Juodaj objektą“ (2011) taip ir norisi deportuoti į Ventspili, kur tanko ir fortepijono hibridas galėtų padėti išsiaikinti karvių parodo fenomeną, nes jis pretenduoja tyrinėti kultūros ir valdžios sambūvį ir tarpusavio priklausomybę.

Kalbant apie karves, būtina pažinėti ir Adelio Abidino iš Suomijos videodarbą „Paminklas“ (2009). Tai skausminga, asmeniška, emocijas skatinanti atsiminimų rekonstrukcija – animacija apie 1991 metais patirtą Bagdado bombardavimą ir paryčiais žuvusių karvę, gulinčią ant griuvėsių, – ji tūnojo menininko mintyse ištisus 19 metų.

Kvailiausiai eksponuoti mūsų dižinu kaimynų rusų ir vokiečių menininkų kūriniai. Christopho Faulhaberio „Palau triptiko“ (Vokietija, 2010–2011) visumos iš tiesų net negalima suvokti. Kūrinys kalba apie béglius iš Kinijos į Afganistaną ir Pakistaną, žmones iš niekur, kurie yra medžiojami ir parduodami, todėl jie laikinai apgvendinami rojų primenančioje vėtoje Pietų jūroje ir čia mokomi anglų kalbos. Triptiko trečioji dalis – vaizdo interviu, deja, vos girdimas, nes už kelių metrų triukšmauja rusų grupės „Čto

Vladas Urbanavičius. „Špūlė“. 2011 m.

Isaac Cordal. „Sek paskui vadus“. 2012 m.

Meno paroda cenzuruojama ir kūrių neleidžiamā eksponuoti miesto erdvėse

Mes, skulptūros kvadrienalės Ryga 2012 – „Integracijos anatomija“ organizatoriai, norime išreikšti savo pasipiktinimą dėl situacijos, susidariusios Rygos miesto Statybų valdybai nedavus leidimo ir nesuderinus kūrinių eksponavimo miesto erdvėse.

Rygos Dūma, panašu, mano, kad miestiečiai neturi matyti šiuolaikiškų ir socialiai aktyvių darbų, kalbančių apie mus pačius. Mes, organizatoriai, suvokiam visuomenę kaip gyvą, galvoti ir spręsti sugebantį organizmą, kuris nusipelno

matyti kokybišką meną, ne tik karsuoles prie Rainio paminklo Espanadės aikštėje.

Menininkų kūriniai, kuriuos planavome išdėstyti Rygos erdvėse, buvo kruopščiai renkami keletą metų. Pasirinktieji menininkai yra atstovavę savo šalims reikšmingiausiųose meno renginiuose visame pasaulyje, pavyzdžiu, Venecijos ir San Paulo bienalėse, „Dokumentos“ ir „Manifestos“ parodose. Latvijai atstovaujantys Ernestas Klivinis ir Ginteris Krumholcas yra prestižinio „Purvyčio prizo“ nominantai. Atmetus šių dailininkų kūrinius, kyla klausimas, ar Ryga turi moralinę teisę tapti Europos kultūros sostine 2014 metais?!

Skulptūros kvadrienalė kas ketverius metus Rygoje vyksta jau keturiastėmt metu. Pasirengimą 2012 m. festivaliui pradėjome dar 2008 metais. Per dvejus metus iš Rygos Dūmos bei mero Nilo Ušakovo nesulaukėme nei susidomėjimo bendradarbiauti, nei rišlaus paaškinimo, kodėl ignoruojamas europinės reikšmės renginys. Rygos Dūmai ignoruojant skulptūros kvadrienalę, jos mecenatutu tapo kompanija „Alfor“ (Janis Zuzanas). Dabar atsirado draudimas, atvirai parodant, kad visuomenėi svarbių ir jautrių klausimų geriau viešai neaptarti.

Šiuolaikinis menas yra tarsi visuomenės termometras, geriausias būdas pamatyti, kokie kultūriniai procesai joje vyksta. Jei miesto Dūmos reakcija yra draudimas, tai reiškia, kad ji bijo, jog bus parodyti po švariaus drabužiaus besilepiantys pūliniai. Jei miesto vadovybė negali pasakyti „taip“ meno kūriniams, kurie pasirengę atvirai kalbėti apie mūsų problemas, tai kaip mes galime kalbėti apie veiksmus, nukreiptus į valstybės vienybę?

Statybų valdybos viešai paskelbta nuomonė dėl sunkumų suderinti kūrinių eksponavimo vietas, mūsų pozūriu, yra absurdūska. Atsikalinėjama, kad vyksiant šviesos festivaliui „Spinduliuoja Ryga“ ir lapkričio 11–18 d. vyksianti „patriotinė savaitė“. Kodėl šią savaitę mes negalime matyti geriausią latvių menininkų kūrinių? Ir kodėl, gérédamiesi „Spinduliuoja Ryga“ objektais, miestiečiai neturėtų teisés pamatyti ir kelių kvadrienalės kūrinių? Šikart atsitiko taip: jei negalime pašaulyje suskambėti su europinio lygio meno renginiu, suskambėsime ji uždrausdam. Nejučia kyla klausimas, ar Ryga nori būti kultūros miestu, ar ketina vilioti turistus tik tuo, kad čia prieš 500 metų buvo išpuošta pirmoji Kalėdų eglutė?

„Deputatai ateina dirbtii rygicėlių labui“, – taip ką tik, spalio 2 d., sakė Rygos vicemeras A. Amerikas. Dūmai uždraudus eksponuoti geriausią Latvijos ir Europos menininkų kūrinius, jo pasisakymas skamba tarsi kartus farsas.

Jie kliudė

Teatro festivalis Anykščiuose

Rasa Vasinauskaitė

Dar neišblėso Romeo Castellucci pažarstytos žarijos, o tarp teatraių jau brėsta nauja diskusija. Jos objektas pats nekalčiausias – Jono Jurašo „Balta drobulė“, tačiau spektaklio premjerai sutupas su renowuotos Kauno dramos teatro dižiosios salės atidarymu – irgi savaip provokuojanties. Ar galėjo ir turėjo teisę šitokioje naujoviškoje scenoje atsirasti tokis iš pažiūros senstelėjės, naujam teatro „proveržiu“ ar „minčių generacijai“ nenu teikiantis vaidinimas? Ką sau galvojo režisierius, tik nuolankiai perskaiteis (!) šiandien jau mokyklas suole skersai ir išilgai nagrinėjamą Antano Škemos kūrinį? Kodėl nesukūrė to, ko nezinotume, ir tuo naujumu nenuneš teatro stogo? Sakyčiau „nuncēč“, jei spektakliui buvo (ir dar bus) skirta ne viena recenzija, rodanti, kad vis dėlto kažkas užverda kritiko galvoje, kai jis „negali neparašyti“. Neabejoju, kad dar didesnio rasančiųjų démesio sulaikus Nacionalinio dramos teatro scenoje reperuoja Justino Marcinkevičiaus „Katedra“ – irgi inspirota „mokyklinio“ žinojimo, laukiant, kaip šis susikirs ar susigrums su režisieriaus sumanymu.

Taip nutiko, kad lietuviški (lietuvių autoriių) spektakliai man „sukrito“ vienu metu. „Baltos drobulės“ įspūdžius pratęsė pirmą kartą Anykščiuose rengtas tarptautinis teatro festivalis „Kliudžiau“. Spalio 16–20 d. miesto kultūros centre buvo parodyti keturi mūsų teatrų darbai, vienajį ar kitaip interpretuojantys lietuviškus kūrinius, lietuviškumo tematiką. Festivalio idėja gimbė šviesios atminties aktoriui ir režisieriu Artūriū Žukauskui, kuris buvo išsitikenės, kad pradėti būtina Anykščiuose. Ne tik todėl, kad Anykščiai 2012-aisiais tapo Lietuvos kultūros sostine, o kad naujai prakalbintais klasikais atiduotumėduoklę šio krašto raštojams (Biliūnui, Vienuoliui, Baranauskui), pasitelkę teatrų sugražintume savo kalbos, kultūros vertę. Ir taip nutiko, kad suvaidinusi premjerinius „Baltos drobulės“ spektaklius festivalių atidarejo programos sudarytoja aktorė Eglė Mikulionytė. Jos, taip pat aktoriaus ir režisieriaus Kęstučio Marčiulyno, savo sumanybus vis dažniau realizuojančio Lietuvos teatro, tačiau gyvenimą paskyrusio Pietų Korėjos vienuolynams, kitų Žukausko bendraminčių pastangomis „Kliudžiau“ virto gražia teatro švente. Matydamas žiūrovų gausą, jų smalsumą ir norą bendrauti su kūréjais po spektaklių sakytum, kad festivalis atliko ir meninę, ir švietėjišką misiją – sužadino naujus patyrimus ir gero teatro poreikį. Jei festivalis taps kasmetinis (ir visai nesvarbu, ar jis toliau vyks Anykščiuose, ar keliaus į vis kitą Lietuvos kultūros sostinę), šis poreikis tik stiprės, priversdamas pasitempti

ne tik miestus, bet ir pačius kūréjus.

„Balta drobulė“ šikart tik pretekstas, leidęs padaryti didžiulį lankstą. Kartu – tolima sąšauka su vienintelio Anykščiuose rodytu užsienio spektakliu, kuris naujū pavadalų su gražino „Anykščių šileli“. Jis sudainavo pansonori atliekėja Park In Hye iš Pietų Korėjos.

Pansonori – tai savotiškas dainosistorijos teatras, kur balsui pritaria būgno ritmai: vienas dainininkas pasakoja ir dainuoja istoriją, vaidybinius elementus pabrėždamas rankoje laikoma vėduokle, o būgnininkas muša ritmą ir paskatinamai šūkčioja. Iš dylikos pansonori giesmių šiandien išlikusios tik penkios, jas atliekant pilnai spektaklis gali trukti nuo 3 iki 8 valandų. Pansonori, kaip vienas tradicinės korejiečių muzikos žanru ir kaij monodrama, 1964 m. buvo įtrauktas į Pietų Korėjos, o 2003 m. – į UNESCO pasaulio nematerialaus kultūrinio paveldo sąrašą. Anykščius aplankiusi ir vienintelį pasiodymą surengusi Park In Hye yra viena garsiausių pansonori atliekėjų, išrinkta geriausia 2011–2012 m. šalies jaunaja menininkė. Prikalbinti atliekėjų vykti į nepažįstamą šalį nebuvo sunku, bet pasiruošimas užtruko – „Anykščių šileli“ į korėjiečių kalbą išvertė šioje šalyje gyvenantį Martynas Šiaučiūnas-Kačinskas, nederantį pansonori dainavimui tekstą Park In Hye teko taikioti prie muzikos; norėdamas atliekėjos pasiodymui sukurti ypatingą aplinką, Kęstutis Marčiulynas sceną papuošė specialiai korejiečių meistrui užsakytais kaligrafijos darbais.

Park In Hye atliko ištrauką iš „Dainos apie Šimčionę“ (pasakojimo apie aklą tėvą ir jam atsidavusią dukteri, kuri savo meile sugražina reģimą tėvui ir kitiems neregiamus), tradicinę korėjiečių baladę apie gyvenimo trumpumą (ją palydėjo Marčiulyno atliekama pantomima), dvi pietų regiono dainas ir „Anykščių šileli“. Pansonori dainavimo neįmanoma aprašyti. Nuostabu, kiek jėgos ir intonacijų atspalvių gali slypti balse, kokia nuotaika įvairovė glūdi net vienoje „pasakojimo“ eilutėje, kokios ypatingos vidinės koncentracijos ir susiklausymo su būgnininkė (Ha Je Dzong) šis dainavimas reikalauja. Per visą kūrinį išlikusi statiska ir tik su vėduokle rankoje, ją išskleidama ir suskleidama Park In Hye kuria ir savotišką šokį, antrinantį būgno ritmams ir savaiplaujantį besikeičiančius „epizodus“. Tačiau pansonori nepavadinisi vien meistriste. Kai jaunoji atliekėja lietuviškai ištarė pirmuosius „Anykščių šileli“ sakinius, kai būgnininkė jai ėmė pritarti ir kitokius garsus skleidžiančiais instrumentais, atsiivėrė dar kitas pansonori pasaulis – lyrinis, leidžiantis išiklausyti ne į žodį, o į jo žadinamą jausmą. „Jūs taip pat mylite gamtą?“ – dar Korėjoje, tik pradėjusi skaityti išverstą „Anykščių šileli“, stebėjosi

Park In Hye. Dabar atrodo, kad Anykščiuose jos sudainuotoje giesmėje, skaidriose ir tamsiose balso moduliacijose ar vos matomuose jūdesiuose tilpo ir ši nuostaba, ir didžiulė meilė ne tiek gamta, kiek ją aprašuojam kūrinui. Kūrinui, kuris, net ir tariamas svetima kalba, išsaugojo savo nuotaiką ir poetiką. O juk kaip tik tokio, be išankstinės priešpriešos, noro laužytį, keisti, priversti paklusti savo sumanymui, santykio į tekstą taip trūksta mūsų režisieriams. Beje, būtent Jurašo spektaklio svarbiausias veikėjas yra Škemos tekstas, įgavęs pasamoninių Garšvos proregių ir tvinstancių [vienatvės] gėla monologų padaļą, kuriam itin subtiliai antrina surrealinius Gintaro Makarevičiaus scenovaizdis – vaizdais, projekcijomis ir narvu-liftu tik sustiprinantis sustojusio ar įstrigusio nesvarumo būklėje laiko įspūdį... Taip pansonori atliktas „Anykščių šilelis“, tiek „išceninta“ „Balta drobulė“ – tai ne vien daina, muzika ar teatras, o kai kas gerokai daugiau, kas atsiranda tik iš itin artimo ir asmeniško santykio su skaitomu, statomu kūriniu...

Taigi „Kliudžiau“ – festivalis, kurio spektakliai siekė „kliudyt“ žiūrovus. Per keturis vakarus buvo parodyti Vitalijaus Mazūro Vilniaus „Lélés“ teatre statytas „Jūratė ir KasTautas“, Laimos Adomaitienės „Trys mylinčios“, rodomas Rusų dramos teatre su būsimaisiais šio teatro aktoriais, Rimo Tumino ir Mariaus Ivaškevičiaus „Mistras“ ir Alberto Vidžiūno Panevėžio „Meno“ teatre režisuota Juozo Gruso „Meilė, džiazas ir velnias“. Skirtinė žanro ir formos darbai parodo festivalio konцепciją ir kryptinguam, nors ir neatskleidžia viso „lietuviškų“ interpretacijų vaizdo. Matyt šiuos spektaklius Anykščiuose buvo itin įdomu – ne tik dėl kitokios žiūrovų reakcijos, bet ir todėl, kad savo teatruose susikūrė tam tikrą kontekstą ir net istoriją, čia šie spektakliai tapo „nuogis“, ir jų priėmimas priklausė tik nuo čia pat užmegztos scenos ir salės dialogo. Pastarojo dingstimi natūraliai tapo autorius, o ne režisierius (galbūt išskyrus tik Tuminą ir Mažojo teatro aktorių) – režisūriniai sprendimai ir sumanymai buvo tikrinami iš gerai žinomų kūrinii ar, kaip „Mistro“ atveju, kanoninio Adomo Mickevičiaus paveikslų pozicijų. Juolab vertingi pasirodė ir „karšt“ kūrėjų pokalbiai su žiūrovais, kurie ne tik dėkojo artistams, norejo išsiaiškinti nesuprastas detales, bet ir nesusilaikė nuo kritinių vertinimų. Pastarųjų daugiausiai sulaikė „Meilė, džiazas ir velnias“ – tarsi pažodinis, tik itin surūstintas Grušo dramos pastatymas, iš kurio išnyko svarbiausia šios pjesės dalykai – meilė ir džiazas.

Žiūrint „Meno“ aktorių ir režisieriaus darbą neapleido mintis apie gyvą ir aktualų tekstą ir negyvą, forsotų emocijų ir išgalvotų

„Jūratė ir KasTautas“

priemonių gausų teatrą. Tarsi režisierius būtų norėjęs ir sugrįžti į autorius laiką, ir užgriebti šiandieną – apnuoginti benamių ir bedvasių jaunuolių įniršį ir suteikti šiam įniršiu tuštumos, beprasmybės skambesi. Iškurdinti tarp metalinių dėžių-vartų, jaunieji Grušo veikėjai nepaleidžia iš rankų butelių, nuolat grumiasi ir savo įtūžų išlieja kalbėdami ar šaukdami į mikrofonus. Mikrofonai ir įvairiai būdais naudojama polietileninė plėvelė, kuriai režisierius, pasirodo, suteikė dar ir simbolinę reikšmę, tapo svarbiausiomis ir atgrasiasiuomis spektaklio priemonėmis, užgožiomių taip ir neįrutuliotą Beatrīcęs, apskritai šiuos jaunuolius siejančių santykų liniją. Vis dėlto spektaklis stebino ne išoriniu pavadinu, o režisieriaus kurtumu dramaturgiškai itin skaidriam Grušo tekstu, kur veikėjų aštrumas ir konfliktišumas nuolat tikrinamas į žmoniškumu ir meile. Natūralu, kad visus veikėjus pavertus schematiškomis figūromis dingo ir muzikos, kaip jaunuolių maišto ar taip patybių formos, poreikis. Išties gaila, kad Grušo pjesė, kuriai, regis, nereikalinga jokia išorinė buforija ir režisūriniai protezai, per pastarajį dviečimtmetį nesulaukė nė vieno jai tinkančio sceninio perskaitymo.

Abejonės kirbėjo žiūrint Laimos Adomaitienės „Tris mylinčias“ pagal Žemaitės komediją „Trys mylinčios“. Chrestomatinis, daugybė kartu ir profesionalioje, ir mėgėjųkoje scenoje statytas kūrinių taip apaugo klišėmis, kad surūpė kažką naujo, atrodo, tiesiog neįmanoma. Režisierių pavyko – gimbė savitas laisvų asociacijų spektaklis, kuriamo draminiai epizodai derinami su šokio ir judezių kalba, o greta tradicių atsirado ir nauji veikėjų, pasukusių trijų mylinčiųjų istoriją netikėta linkme. Komedia transformavosi į dramą, žodžiai – į judesį; nelaukti režisūrės ir jaunų aktorių atradimai, žvelgiant į Žemaitės tekstą iš geroko atstumo, abstrahavo realistinę pjesę, perkėlė jos veiksmą į vos atpažįstamą aplinką. Vis dėlto tai ne pirmas Adomaitienės darbas su šiuo kūriniu (regis, prieš penkerius metus režisierė ji statė Telšių jaunimo studijoje „Aglija“), ir nors pasikeitė aktoriai, kai kurios detalės ar sprendimai, režisierių artima stilistikai nebeatrodė tokiai gaivi. Ypač erzino Fausto Laténo muzika iš skirtinės Eimundo Nekrošiaus spektaklio. Muzikos „Trijose mylinčiose“ akivaizdžiai per daug, jis per garsi, vietomis – pernelyg savarankiška ir

sustiprėjės, igijęs daugiau dramatiškumo pasirodė Tumino ir Ivaškevičiaus „Mistras“. Po spektaklio vykusiam pokalbyje žiūrovus labiau domino vaidybos detales, istorinių veikėjų likimai. Man šikart visu savo tragedijumu suskambėjo Jokūbo Barcikio vaidinamo Adomo Mickevičiaus linija – jo vienatvė ir neįvykdytos poetos misijos supratimas...

„Kliudžiau“ ketina būti konkursinis. Tačiau ši pirmajį kartą festivalio prizas – tikras lankas su tikrinos strėlėmis – liko Anykščiuose. Kad kabėdamas mero kabinete priimtų apie žiūrovams duotą pažadą surengti festivalį ir kitamet. Ištisies nesvarbu, ar kitą rudenį festivalis vyks Anykščiuose, ar kitame meste, jis bus laukiamas, o gal net inspiruos kūrėjus naujiems mūsų klasikos perskaitymams. Nebūtinai novatoriškiems ir aktualiemis, kur režisūrinė autorystė vis dažniau virsuta desperatiškomis grumtynei su tekstu, o tokiemis, kur per auto里as tekstą priartėtume prie savo kalbinės, kultūrinės tapatybių ir būtumė kliudyti šiandien ne mažiau skausmingo jos stygiaus ar praradimo suvokimo.

„Scanorama 2012“: lietuviškos premjeros

Nauji filmai ir prisiminimai apie neseną praeitį

Lapkričio 8 d. prasidėsiantis Europos šalių kino forumas „Scanorama“ pristatys keturių pilnametražių lietuviškų dokumentinių filmų premjeras. Šiu filmų autoriai – skirtingų kartų bei patirčių kūrėjai.

Populiarios trumpo metražo vai-dybinių komedijos „Jau puiku, tik dar šiek tiek...“ (2009) autorė Lina Lužytė dokumentinį filmą „Igruški“ (Lietuva, 2012) nufilmavo Baltarusijoje, Žlobine. Praejas 21 metams po Sovietų Sajungos griūties daugeliui miesto gyventojų išgyvena tik siūdami ir pardavinčiami pliušinius žaislus. Vieninteliai žaislų, kuriuos filmo autorė kažkodėl nuspindė vadinti rusiškai „igruški“, pirkėjai – pravažuojančių traukiniai keleiviai. Tačiau priartėti prie traukinio su žaislais prekeviamus yra draudžiamas. O žmonės gaminia žaislus, juos parduoda, šnekasi, išgérinėja, vėl gamina, dainuoja, pykstasi ir... vėl gamina žaislus.

Ne vienas žiūrovas, ijdėmias se-kantis lietuvių kino debiutantus, be abejo, ijdėmėjo Marato Sargsyan-o poetišką vaidybinių debiutą „Ler-navan“. Naujo režisieriaus filmo „Tėvas“ (Lietuva, 2012) herojus – Vidas Zenonas Antonovas, pavogeš milijoną rublių iš įvairių valstybinių įstaigų, išrašytas į įdomiausių XX a. Sovietų Sajungos nusikalštelių knygą. Jis planavo pabėgti į Afriką ir kartu su bendraminčiais pagrobė keleivių pilnā lėktuvą. Penkiolikoje skirtingu kalėjimų Antonovas pra-

leido dvidešimt gyvenimo metų. Da-bar jam 71-eri. Jis turi didelę šeimą – 10 vaikų, 2 anūkų ir naujagimų sū-nu. Antonovas sako: „Be abejo, dvidešimt metų kalėjimuose ir nusi-kalstama veikla, kuria as užsiūminė-jau laisvėje, pakeitė mane iš esmės. Bet jaučiau, kad dar turiu jėgų ir ga-limybę sukurti tokią šeimą, apie ku-rią kalbėjo mano tėvas ir senelis.“

Teatro ir kino režisierius, keliau-tojas piligrimas Jokūbas Vilius Tūras 2010 m. sausio 5 d. ryta iš savo namų Vilniuje iškeliaavo į Santjago de Kompostelos miestą Ispanijoje. 4500 km piligrimės kelionės maršrutą driekėsi per Lenkiją, Vo-kietiją, Čekiją, Šveicariją, o Prancūziją ir Ispanijoje įsiliejo į Šv. Jokūbo kelią. Šiuo keliu nuo XIII amžiaus piligrimai traukdavo nusilenkti Šv. Jokūbo palaikams, palaidotiems Santjago de Kompostelos katedroje. Filme „Sapnuju, kad einu“ (Lietuva, 2012) režisierius ne tik rodo kelionę, bet ir gilinasi į save, į tai, kas jis supa. Vidiniai autoriaus monologai bei pokalbiai su kelyje sutiktais žmonėmis pasakoja apie žmogiškias vertėbes ir destrukciją, apie gyvenimą ir mirtį, apie tikė-jimą, kuris nugali neviltį.

Filmo „Antra klasė“ (Švedija, Lietuva, 2012) autorė Marta Dau-liūtė kino režisūrą studijavo Švedijoje, Aukštojo kino režisūros mo-kykloje Geteborge. Ji taip pristato savo filmą: „...Filmuojame jaunus lietuvius, dirbančius Švedijoje. Vyrai

nenori filmuotis ir tapti dar vieno gailestį žadinančio televizijos repor-tažo objektais. Darbinių filmuoja mus: ištuštiname degtinės butelių, šokame ju verandoje – gal jie leis filmuoti rytoj. Šis filmas – nūdienos dokumentas apie socialines klasės ir pagarbą, darbo ir žmogaus vertę 2012-aisiais. Išskant medžiagos, tiksliausiai atskleidžiančios darbininkų patirtis, ir mums, filmo autorėms, dalyvaujant filme, ima formuotis politiniai, so-cialiniai, egzistenciniai ir asmeniniai klausimai. Be politinio korektišku-mo, tačiau su meile.“

Šias lietuvių kino premjeras pa-pildys retrospektyvinę 8-ojo de-šimtmečio lietuvių dokumentikos progra-ma „Laikas eina per mieštą“, kurią sudaro Almantas Grievi-čiaus, Edvardo Zubavičiaus ir Gedimino Skvarnavičiaus filmai. Gerokai primiršta, o jaunajai kartai visai ne-žinoma sovietmečio dokumentika ir dabar stebina stiliu ir spalvų įvai-rove. Juose gausu ir poetinių me-taforų, ir kandžios ironijos bei šil-to humoro, perkeltinių prasmų, Ezopo kalbos žavesio. Festivalio rengėjai nuspindė nuvalyti už-maršties dulkes nuo mažiau žino-mų to dešimtmečio filmų. Todėl ši progra-ma pabrėžia gražią tos do-kumentikos savybę – su humoru ir ironija pažvelgti į pilkoką to meto realybę ir taip gelbtis nuo parei-gos aptarnauti savo laikų ideologi-nes schemas. Poetinės dokumen-tikos perlas – Almantas Grievi-čiaus

„Sapnuju, kad einu“

„Tėvas“

„Laikas eina per mieštą“ (1966) – neatsitiktinai suteikė pavadinimą visai programai. Tada, kai šiuo fil-mu debiutavo dar menkai žinomas jaunas režisierius, filmas atvėrė naujojo požiūrio į dokumentiką galimi-bę. Ši požiūrių dabar atpaži-stame ir geriausiuose šių dienų fil-muose.

Dar vienas svarbus šiųmetės „Scanoram“ įvykis – Audrius Stonio filmo „Neregių žemė“ (1992) jubiliejaus paminėjimas ir restau-ruotos suskaitmenintos filmo ver-

sijos pristatymas. Audrius Stonys sako, kad „filmas „Neregių žemė“ atsirado bandant atsakyti į klausimą, kaip nufilmuoti tai, ko neimanoma pamatyti. Visais vėliau sukurtais fil-mais vienaip ar kitaip sprendžiu ši klausimą. Tikslaus atsakymo kol kas neradau ir, tikiuosi, artimiausiu metu nerasiu. Prieš 20 metų maniau, kad svarbu surasti atsa-kymą, dabar manau, kad svarbiau jo ieškoti.“

PAGAL RENGĖJŲ INF.

„Pasiruošusi kilti“

ne tik politiką, bet ir televizijos lygi. Aš manau, kad geras politinės lai-dos vedėjas privalo turėti bent lašą avantiūristo sielos. Mūsiškiai kaž-kodėl jaučiasi arba juokdariais, arba išminčiai, arba pasaulio skaus-mo tvarsčiai.

Kita vertus, kol turizmo agentūros del-sia, kodel tokios kelionės mums ne-galėtų surengti kokia nors iš lietuviškų televizijų? Gal, iminė Gražulio sekėmės misle, kitaip pažiūrėtume ir į savo tautą?

Šiaip ar taip, Vėlinės žada ne tik nesibaigiančius gražiausius kapinių vaizdus per LRT (kitą savaitę ši televizija tės ekskursijas po pasaulio kapines), bet ir aštrią politines dis-kusijas. Deja, kartais jos atskleidžia

fantastikos romaną, dirba uoste ir bando nutraukti ryšį su įtartiniu turtuoliu Mailsu. Šiam patinka Sandra, jis keičia gyvenimo būdą ir ne-suvochia, kad tuo pasirašo sau mirties nuospredį. Jis įvykdys Sandra, kuri taip pat nori pakeisti gyvenimą ir nusipirkti naktinį klubą Šan-chajuje kartu su nauja meile Lesteriu. Iš pradžių viskas pavyksta. Sandra skrenda į Honkongą. Tačiau sutartoje vietoje ji sutinka ne Lesterį, o žudikus. Mergina prade-dā įtarti, kad pateko į kruopščiai paspęstus spastus.

Virtuoziškas ritmas, puikūs stam-būs planai, lengva kamera plastī-kai fiksuojančios judesys, puikiai su-komponuoti kadrai. Assayaso stilus

neprickaištingas. Nesinori galvoti apie scenarijaus trūkumus, ieškoti priekabių, psichologizmo. Tai, kas turėtų būti tradiciniu B klasės fil-mu apie fatališką moterį, ipainiotą į gudriai suregztą aferą, staiga tam-pa intymia drama apie moters jaus-mų intensyvumą, jos kūną, vienavę, kurią dar paryškina veržliai kažkur judantį pasaulis. Nepaste-bimai režisierius priverčia žavėtis ir Sandra, kurią suvaidino italių siaubo kino meistro Dario Argento dukra. Asia Argento – jau seniai kultinė fi-gūra. Ji dažnai vaidina erotiškas ir neurotiškas būtybes, atsiduriančias ekstremaliose situacijose.

Pasiruošusi kilti ir kito filmo he-rojė. Indų režisierės Miros Nair 2009 m. filmas „Amelija“ (TV3, 3 d. 23.45) skirtas amerikiečių lakūnei Ameliae Earhart, kuri buvo pirmoji moteris, perskridusi Atlanto vandenyną. Tapusi garsenybe ir žiniask-laidos numylėtine, ji neįsižadėjo nepriklausomybės ir meilės rizikai.

Todėl įkvėpė ne vieną savo amži-ninką. 1937-aisiais ji išsirengė į kelione apie pasaulį, bet dingo. Iki šiol nežinoma, kas atsitiko lakūnei, kaiji žuvo, kodėl ir kur. Mira Nair, deja, kūrė tradicinį biografinį filmą, kur vienos turi atsirasti viskam, – vai-kystei, pašaukimui ir meilės trikam-piu. Bet pagrindinius vaidmenis

suvaidino Hilary Swank, Richardas Gere'as ir Ewanas McGregoras.

Nicolas Cage'as, Eva Mendes ir Walas Kilmers vaidina Wernerio Herzogo „Blogame policininkę“ (LNK, 6 d. 22.35). Tai Abelio Ferreros filmo perdirlbiny, ir nors Herzogas bando kurti savią atmosferą (neatsitiktinai veiksmas perkeltas į Naujajį Orleaną), bijau, kad ori-ginalumo režisieriui pristigo. Filmas apie policininką, gyvenantį dvigu-bą gyvenimą, kuriam pavedama terti emigrantų iš Senegalo žmogžudys-tes, atsidūrė pusiaukelėje tarp pa-sakojimo apie žmogų, mėginantį pažaboti savo tamsiąją pusę, ir nu-sikaltimo tyrimo.

Užtat staigmenų galima laukti iš naujojo britų serialo apie Šerloką Holmsą. Jis pradėtas rodyti 2010-aisiais. LRT rodyti „Šerloką“ prade-dā sekmadienį (4 d. 21.15). Tie-sa, detektyvo veiksmas perkeltas į mūsų dienas, daktaras Vaitsonas kā tik gržo iš karų Afganistane, o Šer-loką galima palaikyti sociopatu. Se-rialą kūrė patyręs kino režisierius Paulas McGuiganas. Kad ir kai bū-tų, gržti į tamsų, vėsų ir paslapčių bei prievertos pritvinkusį Londoną kartu su Šerlokū Holmsu visa-da verta. Tai ne Gargždai.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Šv. Jono gatvės galerija	Ryšių istorijos muziejus	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Paroda „Ne vien grožis. Moters atvaizdas LAWIN kolekcijoje“ Gintaro Česonio fotografijų paroda „Sutiki miestai“	Šv. Jono g. 11 XXII Lietuvos ekslibriso paroda, skirta Maironio metams	Rotušės a. 19 Aloyzo Stasilevičiaus tapyba	
Vilniaus paveikslų galerija	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija	Galerija „Meno parkas“	
Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Jonas Rustemas – dailininkas ir pedagogas“, skirta dailininko 250-osioms gimimo metinėms Tarptautinė paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų ir didikų portretai iš Ukrainos muzieju“	Vokiečių g. 4 Rolando Marčiaus tapybos paroda „Organiskos jungtys“ iki 8 d. – Paulius Normanto fotografijų paroda „Keturios Budos pėdos. Keturi šventi miestai“	Rotušės a. 27 iki 9 d. – Roberto Antinio instalacija „Žiūrinėtojai“	
Radvilų rūmai	Galerija „Arka“	„Fluxus ministerija“	
Vilniaus g. 24 iki 11 d. – paroda „Slovakų grafikos menas. Klasikinės technikos“	Aušros Vartų g. 7 iki 10 d. – paroda „Šešelių spastai“ (Ispanija)	Jonavos g. 3 nuo 2 d. – Ignas Maldžiūno fotografijų paroda „China. 1/5“	
Taikomosios dailės muziejus	Galerija „Kauno langas“	„Kauno fotografių galerija“	
Arsenalo g. 3 A Paroda „Nuo mini iki maksi. Septintojo dešimtmecio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Parąžiaus kolekcijos) „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“	J. Basanavičiaus g. 1/13 Romualdo Balinskio tapybos paroda „Atsardimai“	Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2 Aleksandro Ostašenovo fotografijos paroda „Mirties sodas“	
Lietuvos nacionalinis muziejus	„Lietuvos aidō“ galerija	Tekstilinių Bronės Neverauskienės ir Monikos Žaltauskaitės-Grašienės instalacija „Absoliuti lygibė“	
Naujasis arsenalas	Galerija „Aukso pjūvis“	Galerija „Aukso pjūvis“	
Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ Paroda „Vytautas Landsbergis – 100 knygų“	A. Donelaičio g. 62 / V. Putvinsko g. 53 Algirdo Pakeliūno ir Romualdo Čarnos paroda iš ciklo „Duetai“	K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinsko g. 53 Algirdo Pakeliūno ir Romualdo Čarnos paroda iš ciklo „Duetai“	
Kazio Varnelio namai-muziejus	Galerija „Meno niša“	Deimantės Didrikienės fotografijų ir Vidos Sologubienės papuošalų paroda „ARTIŠOKAS“	
Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	J. Basanavičiaus g. 1/13 Romualdo Balinskio tapybos paroda „Atsardimai“	iki 9 d. – Valdo Kurkliečio paroda „Užburtas ratas“	
Bažnytinio paveldo muziejus	Teatro, muzikos ir kino muziejus	KLAIPĖDA	
Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Vilniaus g. 41 Fotoaparatu paroda „Sustabdę akimirkas... (fototechnika iš kino kūrėjų asmeninių rinkinių)“ iki 11 d. – Vegos Vaičiūnaitės paroda	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija	
Šiuolaikinio meno centras	Galerija „Kunstkamera“	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija	
Vokiečių g. 2 Paroda „(Kaip aš čia patekau). Tapyba Lietuvoje“	Ligoninės g. 4 Paroda „Civitas Vilnensis“	Liepų g. 33 Prano Domšaičio tapybos ekspozicija	
Galerija „Kairė-dešinė“	KAUNAS	Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“	
Latako g. 3 iki 3 d. – Gerardo Šlektavičiaus paroda Jūratės Jarulytės kūrybos paroda „Kalbėk su manim (skaityk man, dainuok man)“	M. Žilinsko dailės galerija	Paroda „Prano Domšaičio gėlės“	
„Prospekt“ fotografijos galerija	Kauno paveikslų galerija	Vytauto Kašubos kūrybos ekspozicija „Žmogaus misterija“	
Gedimino pr. 43 Remigijaus Treigio fotografijų paroda	K. Donelaičio g. 16 Akvarėlis biennialės „Baltijos tiltai“ atrakinė-konkursinė paroda „Sąsajos“	KKC parodų rūmai	
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	Aukštajoj g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 Šiuolaikinio meno paroda „Keliai į ateiti: naujasis Japonijos menas“	
Parodų salės „Titanikas“	V. Putvinsko g. 44	Šiuolaikinio meno projektas „Prestižas: šiu dienų fantasmagorija“	
Maironio g. 3 iki 3 d. – projekto „Jaunojo tapytojo prizas 2012“ finalininkų paroda	iki 4 d. – Kazio Simonio (1887–1978) paroda „Svajų miražai“, skirta 125-osioms dailininko gimimo metinėms	Baroti galerija	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Maironio lietuvių literatūros muziejus	Aukštajoj g. 3/3a Jolantos Kvastyčios keramikos paroda „Kinija – Ažijos tigras“	
Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Rotušės a. 13 „Sugržimai“ (skirta išeivių rašytojų kultūriam gyvenimui Vokietijoje ir Austrijoje 1944–1950 metais) „...paliekai visą mano judomąjį turą“ (iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus rinkinių) Maironio memorialinių vietų fotografijų paroda „Poeto keliais ir keleliais“	Fotografijos galerija	
Galerija „Akademija“	Filomenos Linčiūtės-Vaitiekūnienės tapybos paroda „Manno malda iš senelio knygutės“ Moksleivių piešinių pagal Jono Mačiulio-Maironio kūrybą Vytautui Bubnui – 80 Kaziui Sajai – 80 „Tegul laikrodis eina...“ (Jonui Mikelinskui – 90) Fotomenininko Alberto Švenčionio „Lietuvos piliakalnių“	Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 iki 7 d. – Dalios Čistovaitės šilko tapybos paroda „Šilko meditacijos“	
Keramikos muziejus	Dailės galerija	Herkaus galerija	
Rotušės a. 15 iki 5 d. – Algimanto Patamsio kūrybos paroda Živilės Bardžiakaitės-Bergins porceliano paroda „Atspindys“	Rotušės a. 245 Šiaulių universiteto ir užsienio aukštųjų mokyklų dėstytojų, Menų fakulteto studentų kūrybos paroda, skirta Šiaulių universiteto Menų fakulteto 45-erių metų sukaktiai paminėti	Herkaus Manto g. 22 iki 9 d. – Sofijos Kanaverskytės tapybos paroda „Moterys ir gėlės“	
Adelės ir Pauliaus Galaunių namai	Ch. Frenkelio vilai	ŠIAULIAI	
Vydūno al. 2 Eglės Petraitytės-Talalienės kūrybos paroda „Prisilietimai“	Vilniaus g. 74 Paroda „2K / Kisarauskai: Saulės moliotipijos, Vinco linoraižiniai“	„Laiputų galerija“	
„7md“ rekomenduoja		Žemaitės g. 83 iki 3 d. – paroda „Tu man nemirēs...“: Georgo Holmsteno (1912–2010, Vokietija) piešinių ir monogramos, Vilius Šliuželio kaligrafija, Aldonos Gustas (Vokietija) tekstai	
Dailė		„MAJAS“	
		7 d. 19 val. – Vlado Urbanavičiaus personalinė paroda „Pakelta sija ir kiti dalykai“, „Lietuvos aidō“ galerijoje (Trakų g. 13, Vilnius). Erdvė tobulai užgrobtai ir pakeista. Paroda veikia iki lapkričio 10 d. Galerija dirba antradienį–penktadienį 12–18 val., šeštadienį 12–16 val.	
		Makabriškais pojūčiais ir mirtingumo apmąstymais trauks tik vieną savaitę veikianti Konstantino Gaitanži tapybos kūrinių paroda „Konstatacija“ VDA „Akademijos“ galerijoje. Paroda veikia iki lapkričio 4 d. Galerija (Pilies g. 44 / Latako g. 2) dirba pirmadienį–šeštadienį 12–18 val.	
Teatras			
		Iki lapkričio 12 d. Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje veiks Vilniaus dailininkės, režisierės ir aplinkos teatro „Miraklis“ įkūrėjos Vėgos Vaičiūnaitės (1962–2004) paroda. Menininkė šiemet būtų šventusi 50-metį. Čia surinkta beveik visa informacija apie jos kūrybinį kelią (teatras, tapyba, poczija). Parodoje galima pamatyti ir filmuotų „Miraklio“ spektaklių montą, leidžiantį bent siek tiek susipažinti su išskirtiniu Lietuvos teatro reiškiniu, kuris, deja, jau baigiamas pamiršti.	
Trakų gatvės galerija			
		7 d. 19 val. – V. V. Landsbergio „BUNKERIS“. Rež. – V. V. Landsbergis	
		9 d. 19 val. – B. Mar „UNE“ (aktorių U. Babickaitės dienoraščių motyvais). Rež. – B. Mar	
PANEVĖŽYS		10 d. 16 val. – P. Stuškindo „KONTRABOSAS“. Rež. – V. Masalskis	
Dailės galerija		11 d. 16 val. – M. Mayenburgo „AKMUO“. Rež. – A. Jankevičius	
		Studija	
		11 d. 16 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedas (Suomijsa) Fojė	
		10 d. 16 val. – Džiazo sesijos LNDT. „The Schwings“: R. Rančys (saksofonas), L. Budreckytė (vokalas), P. Volkovas (gitara), D. Murašovas (kontrabosas)	
Spektakliai		Vilniaus mažasis teatras	
		4 d. 11 d. 12, 14 val. – „BRANGUSIS ATRAKCIJONŲ PARKO DĒDĒ“. Rež. – O. Lapina	
		6 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. – R. Tuminas	
		7 d. 18.30 – PREMJERA! P. Notte's „VISU GREIČIU ATGALI“ Rež. – A. Lebelėnėnas. Vaidina L. Kalpokaitė ir N. Varnelytė (VšĮ „Laimingi žmonės“)	
		8 d. 18.30 – PREMJERA! H. Ibseno „HELGELANDO KARŽYGAI“. Rež. – R. Cicėnas	
		9 d. 18.30 – A. Strindbergo „FREKEN JULIJA“. Rež. – A. Areima	
		10 d. 12 val. – „PUPI PIPA PUPI“. Rež. – E. Mikulionytė	
		10 d. 18.30 – F. Bordono „PASKUTINIAI MÉNESIAI“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys	
OKT/Vilniaus miesto teatras		OKT/Studijoje	
		3, 4 d. 19 val. OKT Studijoje – W. Shakespeare'o „JULIJUS CEZARIS“. Rež. – A. Areima	
Valstybinis jaunimo teatras		„MAJAS“	
		10, 11 d. 17 val. – PREMJERA! Ch. Palahnuk, „KOVOS KLUBAS“. Insc. aut. ir rež. – V. Bareikis, scenogr. – M. Vosylėtė, kost. dail. – L. Songailaitė. Vaidina A. Storpirštis, V. Sodeika, D. Stončiūs, A. Kaktaitė, E. Gudavičiūtė, L. Petruskas, S. Storpirštis, G. Storpirštis, G. Liadanskas, A. Kazanavicius, V. Taukinaitis, S. Ivanovas, J. Dambruskaitė, G. Giedraitytė, A. Šurna	
Rusų dramos teatras		Rusų dramos teatras	
		3 d. 18 val. – J.J. Bricaire, M. Lasaygues „DIDYSIS ZEBRAS“. Rež. – A. Girba	
		4 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poličiukas (Francūzija)	
		4 d. 12 val. – J. Švarco „SNIEGO KARALIENĖ“. Rež. – A. Šciuckis	
		6 d. 19 val. – O. Bogajevo „ŠPILKOS“. Rež. – V. Mikalauskas (Vilniaus Užupio dramos teatras)	
		10 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS	

AISTRINGAS MEILUŽIS. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
10, 11 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUK-LINGOJI KREIDELĖ“. Rež. – O. Lapina
11 d. 18 val. – R. Cooney „NR.13“. Rež. – E. Murasovas

Teatras „Lélė“

Didžioji salė
3 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYΣ PARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis
4 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESÉ IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis
8, 9 d. 18.30 – PREMJERA! „METEO“. Rež. – A. Ivanova-Brašinskaja, dail. – J. Skuratova, komp. – Š. Datenis
10 d. 12 val. – PREMJERA! „BATUOTAS KATINAS“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – A. Mikutis
11 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Boncelo knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras
Mažoji salė
3 d. 14 val. – „AUKSO OBELĒLĖ, VYNO ŠULINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis
4 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. – N. Indriūnaitė
10 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijus aut., rež. ir dail. – R. Driežis
11 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras

KAUNAS

Kauno dramos teatras
3 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMJERA! A. Škėmos „BALTA DROBULE“. Rež. – J. Jurašas
4, 9 d. 19 val. *Rūtos salėje* – PREMJERA! D. Danis „GELBĖKIME MEILĘ“. Rež. – A. Jankevičius
7 d. 19 val. *Didžiojoje scenoje* – Tuvos rokerių „YAT-KHA“ koncertas
7, 8 d. 18 val. *Mažojoje scenoje* – PREMERA! J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbréderis
8 d. 19 val. *Didžiojoje scenoje* – E. Scribe'o „PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis
10 d. 19 val. *Penktojoje salėje* – „LAIMINGI“ (pagal F. von Schillerio „Klastą ir meilę“). Rež. – A. Areima
11 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapé ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė
11 d. 15 val. *Ilgiojoje salėje* – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė
11 d. 19 val. *Penktojoje salėje* – H. Ibseno „ŠMÉKLOS“. Rež. – A. Areima

Kauno muzikinis teatras
3 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“ Dir. – J. Janulevičius
4 d. 18 val. – PREMJERA! J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis
8 d. 18 val. – G. Rossini „SEVILIJOS KIRPĖJAS“. Dir. – J. Janulevičius
9 d. 18 val. – C. Porterio „BUČIUOK MANE, KEIT“. Dir. – J. Geniušas
10 d. 18 val. – L. Fallio „MADAM POMPADUR“. Dir. – J. Janulevičius
11 d. 12 val. – W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTŲ FLEITA“. Dir. – V. Visockis
11 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – V. Visockis

Kauno kamerinis teatras
4 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas
8 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIJA IR PANTAGRUELIS“. Rež. – S. Rubinovas
9 d. 18 val. – M. Walczko „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas
10 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas

11 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
4 d. 17 val. – V. Cipriani (fortepijonas, Italija) koncertas „Weke: muzika fortepijonui ir styginiam“
9 d. 18.30 – „ŠTRAUSIANA“
10 d. 18.30 – G. Kuprevičiaus „VERONIKA“
11 d. 13 val. – B. Pavlovskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“
11 d. 17 val. *Teatro kolonų salėje* – „Muzika, skambanti jausmai“

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras
9 d. 18 val. – R. Lamoureux „SRIUBINE“. Rež. – N. Mirončikaitė
10 d. 18 val. – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatro laboratorija „Atviras ratus“)
11 d. 18 val. – P. Cheneau „[ ] SVEIKATA, PONE!“ Rež. – N. Mirončikaitė

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras
3 d. 18 val. – koncertas „Shorena ir grupė“. 6 d. 18 val. – L. Gersche's „LAISVIEJI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas
9 d. 18 val. – I. Abele „JAZMINAS“. Rež. – M. Kimele
Šiaulių dramos teatras gastrolės
10 d. 12 val. – „BERNIUKAI ŠOKA BREIKA“ (pagal V. Račicko knygą). Rež. – A. Gluskinas
10 d. 18 val. – Y. Reza „SKERDYNIU DIEVAS“. Rež. – A. Lebelūnas
11 d. 17 val. – R. Vaivaro „BIČAI“. Rež. – R. Vaivaras

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
4 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – Visai šeimai. Muzikinis spektaklis „Sofija muzikuoja“ (pagal G. de Pennart'o „Sophie macht Musik“). Klaipėdos kamerinis orkestras. Dir. – M. Piečaitis, komp. – Z. Bružaitė. Lietuviško teksto autorė K. Rybačiauskaitė, aktorė ir režisierė G. Latvėnaitė
4 d. 16 val. *Taikomiosios dailės muziejuje* – kamerinės muzikos koncertas. Čiurlionio kvartetas. Programoje B. Britteno, I. Strawinskio, R. Schumanno kūriniai
4 d. 17 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje* – šiuolaikinės muzikos festivalis „iš arti“. Programa „LT asambliažai“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad. – S. Krylovas), P. Vyšniauskas (saksofonas), D. Vyšniauskas (trimitas, trombonas), N. Malūnavičiūtė (vokalas, fleita), A. Gotesmanas (mušamieji). Dir. – M. Barkauskas. Programoje M. Bialobžeski, A. Kučinsko, G. Kuprevičiaus, A. Navako, A. Jasenos, R. Motiekaičio, A. Klovos kūriniai
7 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas ir dir. – M. Guttmanas (smuikas, Belgija). Programoje F. Mendelssohno, E. Ysaye, S. Rachmaninovo, M.M. Ponce, Ch. Aznavouro, N. Paganini kūriniai
8 d. 17.30 *Jurbarko krašto muziejuje* – ciklo „Muzikos enciklopédija gyvai“ koncertas Valstybinis Vilniaus kvartetas, J. Gedminaitė (sopranas), D. Juozapaitienė (altais). Programa „Popetė su W. A. Mozartu“
10 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – V. Lande (Rusija, JAV). Solistė X. Wang (fortepijonas, JAV). Programoje F. Schuberto, M. Ravelio kūriniai
11 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas „Muzikinė kelionė į Čiurlionio vaikystę“. G. Gedvilaitė (fortepijonas). Dalyvauja

aktorius A. Kazanavičius, Druskininkų M.K. Čiurlionio meno mokyklos jaunieji atlikėjai

11 d. 16 val. *Taikomiosios dailės muziejuje* – Ū.U. Žebriūnaitė (altais), I. Baikštytė (fortepijonas). Programoje L. van Beethoveno, B. Kutavičiaus, D. Šostakovičiaus kūriniai
11 d. 16 val. *Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje* – kompozitorius V. Švedo kūrybos vakaras. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad. – S. Krylovas)
11 d. 16 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – Muzika Trakų pilyje. „Vunderkindas“ W. A. Mozarts Londono“ Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistai R. Vaicekauskaitė (sopranas), R. Beinaris (obojas), B. Vaitkus (klavesinas)

VILNIUS

Šv. Kotrynos bažnyčia
5 d. 19 val. – G. Augučik (vokalas, JAV, Lenkija), R. Clearfieldas (fortepijonas, JAV), M. Ulery (kontrabosas, JAV), J. Deitemyeras (perkusija, JAV), J. Kregoras (gitara, JAV). Programoje N. Drake'o dainos
6 d. 18 val. – „Weke: muzika fortepijonui ir styginiam“. Dalyvauja V. Cipriani (fortepijonas, Italija), J. Butkytė (vokalas), P. Narušis (saksofonas, klarinetas, birbynė), L. Makarova (smuikas), M. Filipova (voilonečelis), Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro orkestro styginių grupė. Dir. – V. Konstantinovas
8 d. 19 val. – „Baltas paukštis“ V. Kernagiu atminti. Solistas L. Mikalauskas (bosas), styginių kvartetas „Bass arco“: G. Daunoravicius (voilonečelė), T. Šatas (voilonečelė), D. Jakštasis (voilonečelė), D. Rudvalis (kontrabosas)
9 d. 18 val. – D. Bagurskas (kontrabosas), A. Krikščiūnaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (fortepijonas)
10 d. 17 val. – Vilnius miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Solistai J. Lopetaitė (sopranas), L. Mikalauskas (bosas), V. Lukočius (klavesinas). Dir. – D. Katkus, rež. – M. Jampolskis. Programoje G.B. Pergolesi komiška opera „Livieta ir Tracollo“

Piano. It koncertų salė
8 d. 19 val. – „Džiazo miniatiūros“. G. Kilčiauskienė (vokalas), A. Polevikovas (pianinas)
11 d. 19 val. – „Šnabždesiai ant vandens“. S. Skjervoldas (baritonas), E. Andrejevaitė (fortepijonas)

Vakarai

VILNIUS

Raštojų klubas
8 d. 17.30 – T. Marcinkevičiūtės eliraščių knygos „Greitaeigis laiko liftas“ ir jos išverstas W. Shakespeare'o „Sonety“ pristatymas. Dalyvauja D. Kazragytė, B. Januševičius, A. Šlepikas, A. Konickis, V. Sventickas

Mokytojų namai
4 d. 15 val. *Svetainėje* – Kupiškėnų klubo popietė
5 d. 18 val. *215 auditorijoje* – A. Žarskaus paskaita „Vėlinės ir Ilgės – tradicijos ir sąmoningas jų svirkimas“
6 d. 18 val. *Svetainėje* – Dzūkų vakaras. Susitikimas su fotomenininku A.V. Kaliūnu ir jo autorinės parodos „Čiurlionio giminės takais“ atidarymas. Autobiografinio albumo „Išgyvenimų ir patirčių atspindžiai“ pristatymas
8 d. 18 val. *Svetainėje* – Lietuvos edukologijos universiteto „Literatūros arkos“ penkmečio kūrybos skaitymai. Dalyvauja poetai A. Šimkus, D. Petrošius, E. Noreika, M. Balakauskas, N. Cibulskas, B. Grašytė, prozininkai S. Vasiliauskas, R. Kasperionytė. Dainuoja A. Zalieska-Zala ir A. Driukas

Bibliografinės žinios

FOTOGRAFIJA

Tai Lietuva. Lietuvos spaudos fotografija = Lithuania in action. Lithuanian press photography : [fotoalmanachas]. – Vilnius : Lietuvos spaudos fotografų klubas, 2012. – Virš. antr.: Lietuvos spaudos fotografija. – Gretut. tekstas liet., angl. – ISSN 1822-2137
2012. – 2012 (Vilnius : Draugų studija). – 189, [2] p. : iliustr.

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Colloquia / Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas ; redaktorių kolegija: Jūratė Sprindytė (vyriausioji redaktorė) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012. – ISSN 1822-3737

Nr. 28. – 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 223, [1] p. : iliustr. – Santr. angl.

Gyvenau... Ir dar noriu : [Vilnius universiteto profesorės kalbininkės atsiminimai ir pamästymai] / Evalda Jakaitė ; Vilnius universitetas. – Vilnius : Vilnius universitetas : Vilnius universiteto leidykla, 2012 (Vilnius : Standart sp.). – 227, [1] p., [16] iliustr. lap. : iliustr. – (Mintis ir atmintis / Vilnius universitetas). Filologijos fakultetas. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-459-073-3 (jr.) : [22 Lt 2 ct]

Korleonių šeima : Mario Puzo scenarijus motyvais : [romanas] / Ed Falco ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukitas. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 468, [2] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-01-0665-5 (jr.) : [31 Lt 72 ct]

Pavasario balsai : lyrika / Maironis ; [parengės Manfredas Žvirgždas]. – 28-asis leid. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 247, [1] p. + 1 garso diskas (CD). – (Gyvoji poezija). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-079-8 (jr.)

Raštais / Šatrijos Ragana ; [parengė Gediminas Mikelaitis]. – Vilnius : Margi raštai, 2006- . – ISBN 9986-09-316-3. – ISBN 978-9986-09-316-3 (jr.)

[T.] 5: Fridricho Vilhelmo Fersterio religija ir pedagogika / iš vokiečių kalbos vertė Marija Pečkauskaitė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 750, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-065-1 : [21 Lt 50 ct]

Tamsioje be žvaigždių : [apysakos] / Stephen King ; iš anglų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 394, [3] p. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-609-01-0668-6 : [30 Lt 31 ct]

Tėviškės baladės / Rožė Poškinė ; [karpiųjų autorė Roma Turauskaitė]. – Vilnius : Lietuvos aklųjų biblioteka, 2012. – 95, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-00-1294-9 : [14 Lt 57 ct]

Trijų paršiukų dieta : [romanas] / Darja Doncova ; iš rusų kalbos vertė Janina Šidlauskiene. – Kaunas : Mileda, 2012 (Vilnius : BALTO). – 319, [2] p. – (Ironiškasis detektyvas. Tatjana Sergejeva: detektyvė, kuri norėjo sulieknėti ; 2). – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-787-22-8

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Bégli Rudutė : [apysaka] / Holly Webb ; iš anglų kalbos vertė Simona Kazukonytė ; [ilustracijos Sophy Williams]. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : Spauda). – 126, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0629-7 (jr.) : [7 Lt 76 ct]

Meškiukas, vardu Pedingtonas / Michael Bond ; iš anglų kalbos vertė Viltaras Alksnėnas ; iliustravo Peggy Fortnum. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : Spauda). – 157, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-08-232-3 (jr.) : [11 Lt 30 ct]

Pasiolydusi sniege : [apysaka] / Holly Webb ; iš anglų kalbos vertė Simona Kazukonytė ; [ilustracijos Sophy Williams]. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : Spauda). – 113, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0630-3. – ISBN 978-609-01-0629-7 (klaidingas) (jr.) : [7 Lt 76 ct]

KRAŠTOTYRA

Raseinių kraštas = Raseinių area : [fotoalbumas / fotografijų autoriai Audrius Norkus, Robertas Barauskas, Eduardas Šneideris ... [et al.] ; parengė Rasa Chmieliauskienė, Judita Norvilaitė, Armandas Mockus ... [et al.]] ; Raseinių rajono savivaldybė, Raseinių krašto istorijos muziejus. – Klaipėda : S. Jokūžo leidykla-spaustuvė, 2012 (Klaipėda : S. Jokūžo I-kla-sp.). – 127, [1] p. : iliustr. – Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9986-31-362-5 (jr.)

2012 metų Lietuvos kinematografininkų sajungos apdovanojimai

Lietuvos kinematografininkų sajunga kasmetinį konkursą už reikšmingiausią Sajungos narių sukurtą kinematografijos kūrinių (kūrybinį darbą). Apdovanojimo komisija gali svarstyti Sajungos narių sukurtus vaidybinius, dokumentinius, animacinus filmus, vienai parodytus Lietuvoje neanksčiau kaip 2011 m. gruodžio 1 d. ir ne vėliau kaip 2012 gruodžio 1 d. Taip pat komisija gali svarstyti Sajungos narių kūrybinį darbą filme, kurio režisierius nėra Lietuvos kinematografininkų sajungos narys. Nugalėtojui bus įteiktas laureato pažymėjimas ir prizas. Apdovanojimo komisija taip pat gali įvertinti ir kitus kūrybinius darbus, skirdama diplomas.

Filmų įrašus – 5 DVD kopijas – prašome atnešti į Sajungą (Vasaros 16-osios g. 8, Vilnius) vėliausiai **iki 2012 m. lapkričio 19 dienos**.

„Pragaras rojuje“

Savaitės filmai

Filmas apie meilę ir grybus ***

Liusjenas (Jason Cortlund) ir Regina (Tiffany Esteb) yra grybautojai. Jie verčiasi rinkdamis grybus Naujojo Džersio miškuose ir tiekdami juos Niujorko restoranams. Jų gyvenimo būdas paprastas, o pajamos nestabilios. Kad užsiūtikintų finansinį saugumą ir karjeros perspektyvas, Regina nusprendžia įsidarbinti aukštostas klasės restoranė. Liusjenas sprendimui priešinasi ir siūlo atsakytibę, tapti klajojančiais grybautojais. Šis filmas – JAV neprilausomų Jasoно Cortlundo ir Julios Halperin pilnametražis debiutas, kurio premjera vyko Roterdamo festivalyje (JAV, 2012). (Vilnius)

Grėsmingas ***

Detektivų, kuriu pagrindas – realūs įvykiai, autorius Elisonas (Ethan Hawke) kartu su šeima persikelia į mažą miestelį ir apsigyvena sename name. Visi jo ankstesni gyventojai buvo nužudyti. Rašytojas randa 8 mm kino juostas, kurios padės įminti nusikaltimą. Bet nieko nebūna veltui. Name pradeda dėtis siaubingi dalykai, ir rašytojo šeimai iškyla pavojus. Scotto Derricksono filmas pirmiausia, žinoma, skirtas kruvinų siaubų mėgėjams (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Kazino apiplėsimas ****

Džekis Kuganas yra samdomas žudikas. Jis mėgsta dirbtį greitai, be žodžių ir nepakenčia jokio bendravimo su būsimą auką. Džekui geriausia užmušti subtiliai ir iš tam tikros distancijos. Jis nėra pigus, bet užtatai geriausias. Džekis pasamdomas atgauti pinigus, kurie buvo pavogti mafiai lošiant pokerį, ir nubausti bepročius, kurie pasiryožo tokiai kvailai vagystei. Judėdamas Naujojo Orleano gatvėmis Džekis ramiai žudo tuos, kurie mirties nusipelňę, ir tuos, kuriems paprasčiausiai pritrūkė sėkmės. Koganas yra kaip mirtis. Jo neįmanoma išvengti... Ilgai lauktame talentingo Andrew Dominiko filme pagrindinių vaidmenų sukūrė Bradas Pittas, jo partneriai – Scootas McNairy, Benas Mendelsohnas, Jamesas Gandolfini, Vincencias Curatola, Richardas Jenkinsas, Ray'us Liotta, Samas Sheppardas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Kelyje ***

Po tėvo mirties pradedantys rašytojas Selas Paradaizas susipažista su jaunu ir žaviu Dinu Moriarciu. Šis ką tik išejo iš kalėjimo ir yra vedės gražuolę Marilu. Visi trys tampa neišskiriamais draugais. Siekdami višiskos laisvės jie nesitaiksto su jokiais gyvenimo salygiškumais ir leidžiasi į kelionę, atrasdami pasaulį, kitus žmones ir save. Pagal bitnikų kartos bibliją – Jacko Kerouaco romaną – sukurta Walterio Salleso filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Kristen Stewart, Amy Adams, Kirsten Dunst, Viggo Mortensenas, Steve'as Buscemi, Garretas Hedduntas, Tomas Sturridge'as (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Pabandom iš naujo ***

Pasaulis sensta, todėl vis daugiau filmų kuriamas pagyvenusiems žmonėms. Tokie ir naujos Davido Frenkelio komedijos herojai, kuriuos supažino Meryl Streep ir Tommy Lee Jonesas. Po trijų dešimčių vedybinio gyvenimo metų Kei nori atgaivinti gerokai priblesiusius jausmus. Sužinojusi, kad „Great Hope Springs“ įsikūrė šeimos santykių specialistas (Steve Carell), Kei nusprendžia įkalbėti savo skeptiškai nusiteikusį vyra Arnoldą dalyvauti intensyviuose vedybinio gyvenimo terapijos kursuose. Jie turi padėti sutuoktiniams likti kartu (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Pragaras rojuje ***

Ispanų režisierius Juano Antonio Bayonos filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Naomi Watts, Tomas Hollandas, Ewanas McGregoras ir Geraldine Chaplin. Tai tikra istorija pagrįstas pasakojimas apie šeimą, kurios Kalėdų atostogas Tailande 2004-ųjų gruodį nutraukė cunamis. Kartu su tūkstančiais kitų, atsidūrusių katastrofos centre, šeima stengiasi išgyventi ir atrasti vieni kitus (JAV, Ispanija, 2012). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistikai – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacobovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

2–5, 8 d. – 007 operacija Skyfall (JAV) – 11, 12.30, 14.20, 16, 18, 19.30, 21.10; 6, 7 d. – 11, 12.30, 14.20, 16, 18, 21.10
10 d. – T. Adeso „Audra“. Tiesioginė premeiros translacija iš Niujorko Metropolitanoo operos – 19.55
4 d. – The Doors. Live At The Bowl'68 – 19 val.
7 d. – Vėžliuko Semio nuotykiai 2 (3D, JAV) – 18.15
8–18 d. – Scanorama 2012
2–8 d. – Pagrobimas 2. Neišvengiamas kerštas (Prancūzija) – 11.20, 13.30, 16, 18.20, 20.50
Kazino apiplėsimas (JAV) – 11.30, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45
Pragaras rojuje (JAV, Ispanija) – 12.40, 15.30, 18.40, 21.50
2–5, 7, 8 d. – Pabandom iš naujo (JAV) – 13.45, 16.15, 19, 21.30; 6 d. – 13.45, 16.15, 21.30
2, 3, 5–7 d. – Asterikas ir Obelikas Jos Didžiubės tarnyboje (3D, Prancūzija) – 11.50, 14.45, 17.45, 20.40; 4 d. – 11.50, 14.45, 17.45
2–8 d. – Monstrų viešbutis (JAV) – 12, 14, 16.45, 19 val.
2–7 d. – Monstrų viešbutis (3D, JAV) – 11, 13.15, 15.45; 8 d. – 11 val.
2, 3, 5–8 d. – Grėsmingas (JAV) – 18.15, 21 val.
2–8 d. – Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 21.30
Karališka drąsa (JAV) – 11.15
Paranormanės (JAV) – 11.30, 13.30
Ledyneitis 4: žemynų atsiradimas (JAV) – 11.15, 13.45
2–6 d. – Laiko kilpa (JAV) – 15.55, 21 val.; 7 d. – 15.55
2–8 d. – Laukiniai (JAV) – 15.30, 20.30
I Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 18.10
2–6, 8 d. – Meilė yra viskas, ko reikia (Danija) – 18.30

Forum Cinemas Akropolis

2–6 d. – 007 operacija Skyfall (JAV) – 11.30, 13.15, 15, 17.15, 18.30, 20.30, 21.40; 7, 8 d. – 11.30, 13.15, 15, 17.15, 18.30
4 d. – The Doors. Live At The Bowl'68 – 19 val.
7 d. – Vėžliuko Semio nuotykiai 2 (3D, JAV) – 18.15
2–8 d. – Asterikas ir Obelikas Jos Didžiubės tarnyboje (3D, Prancūzija) – 10.15, 13.15, 15.30, 18.15, 21.20; 3 d. – 10.15, 13.15, 15.30, 18.15, 21.20
Pagrobimas 2. Neišvengiamas kerštas (Prancūzija) – 11.45, 14, 16.30, 18.45, 21 val.
2, 3, 5, 6, 8 d. – Monstrų viešbutis (3D, JAV) – 12, 14.15, 16.45, 19.15; 4, 7 d. – 12, 14.15, 16.45
2–8 d. – Monstrų viešbutis (JAV) – 10.30, 12.45, 15.15, 17.45
2, 3, 5–8 d. – Grėsmingas (JAV) – 13.45, 16.15, 19, 21.50; 4 d. – 13.45, 16.15, 19 val.
2–8 d. – Pragaras rojuje (JAV, Ispanija) – 11, 15.45, 20.45
„Skalvijos“ kino centras

2 d. – I Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 18.40; 3 d. – 18.50; 4 d. – 17.10;

5 d. – 15 val. (seansas senjoram); 6 d. – 20.20

2 d. – Filmas apie meilę ir grybus (JAV, Lenkija) – 20.40; 3 d. – 14.10; 4 d. – 19.10; 5 d. – 19.40; 7 d. – 20.50; 8 d. – 16.10

3 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (rež.

G. Beinoriūtė) – 17.30; 4 d. – 14.40; 5 d. – 18.20; 6 d. – 19 val.; 7 d. – 15.40

Animacinių filmų festivalis „Tindirindis 2012“

2 d. – animacinė programa „Žaidimai suaugusiemis“ – 17 val.

3 d. – animacinė programa „Meilės skonis“ – 16 val.

4 d. – animacinė programa „Muzika ir grafika“ – 15.50

5 d. – animacinė programa „Juokai juokais“ – 17 val.

6 d. – animacinė programa „Gyvenimo metamorfozės“ – 17 val.

Europos šalių kino forumas „Scanorama 2012“

8 d. – Scenos iš vedybinio gyvenimo (Švedija) – 18 val.

8 d. – Durys (Vengrija, Vokietija) – 21 val.

Ciklos „Karolsono kinas“

3 d. – animacijos programa „TV filmų vaikams“ – 13 val.

4 d. – Caraitis ir Pilkasis vilkas (Rusija) – 13 val.

7 d. – Specialus seansas. Lietuva antrajame pasauliniame kare. Kino dokumentika (rež.

R. Šilinis) – 19.30

Pasaka

2 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (rež.

G. Beinoriūtė) – 16.30; 4 d. – 20.15; 5 d. – 19.30; 6 d. – 20 val.; 7 d. – 17.30, 21.30

8 d. – 15.30

2 d. – Astotogos prie jūros (Prancūzija) – 17.45;

3 d. – 18.15; 4 d. – 18 val.; 5 d. – 21.15;

6 d. – 21 val.

2 d. – Jos (Lenkija, Prancūzija, Vokietija) – 20 val.; 3 d. – 22.30; 5 d. – 17.30; 8 d. – 18.30

18.30

2 d. – Grėsmingas (JAV) – 22 val.; 3 d. – 20.30; 7 d. – 21.15; 8 d. – 21.45

2 d. – I Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 17 val.; 3, 4 d. – 19 val.; 5 d. – 21 val.; 8 d. – 15 val.; 8 d. – 19.30

2 d. – Afteris (Ispanija) – 19 val.; 4 d. – 21 val.; 6 d. – 21.30; 7 d. – 21 val.

2 d. – Laiko kilpa (JAV) – 21.30; 3 d. – 21 val.

2 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa „Lotė ir mėnulio akmens paslaptis“ – 17.30

2 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa R. Saakianco retrospekyva – 19.30

3 d. – Madagaskaras 3 (JAV) – 16.15

3 d. – Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 16 val.; 8 d. – 20.30

3 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa „Juoko vitaminai“ – 17.15; „Vaizdų muzika“ – 19.15; „Vinis į smegenis“ – 21.15

4 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa „Pasakų pasuluis“ – 16 val.; „Geri draugai“ – 15 val.

4 d. – Pusbroliai (Ispanija) – 17 val.; 6 d. – 19.30; 7 d. – 19 val.

4 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa „Kikoriki nenugalimoji komanda“ – 16.30; 4 d. – Eksperimentiniai filmai – 18.30

5 d. – Tai tik vėjas (Vengrija, Vokietija, Prancūzija) – 18 val.

5 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa „Didžioji kelionė“ – 18.30; J. Sakalauskio filmų retrospekyva – 20.30

6 d. – Shun Li ir Poetas (Italija, Prancūzija) – 18.30

6 d. – Velnijų salos karalius (Norvegija) – 21.15; 8 d. – 21 val.

6 d. – „Tindirindžio“ konkursinė programa.

Rusų animacijos 100 metų jubiliejaus proga – 18 val.

7 d. – Tabu (Portugalija, Vokietija, Prancūzija, Brazilija) – 18.30

7 d. – Kino vakarai su Izolda – 19 val.

8 d. – Pasūmk mano akis (Ispanija) – 17.30

8 d. – Hasta la vista (Belgija) – 16 val.

Ozo kino salė

2 d. – Pelenė (Rusija) – 16 val.

2, 3, 7, 8 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 18 val.; 6 d. – 16 val.

4, 7 d. – Lope de Vega: palaidūnas ir gundytojas (Brazilija, Ispanija) –